

Námety ako podporiť a rozvíjať detskú osobnosť – výsledky cezhraničnej spolupráce SR a PL

Projekt je spolufinancovaný Európskou úniou z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko - Slovenská republika 2007 - 2013

Námety ako podporiť a rozvíjať detskú osobnosť

– výsledky cezhraničnej spolupráce SR a PL

Manuál pre prácu pedagógov

Výstup projektu

WTSL.02.03.00–82.281/10

**„Spoločne hľadáme spôsoby na zdravý, aktívny a tvorivý život mimo
počítačovej siete“**

Informačné centrum mladých Orava

Informačné centrum mladých Orava

Trojičné námestie 191, 027 44 Tvrdošín

Tel/fax: +421 43 5381 130

icmorava@orava.sk, www.icmorava.sk

Základná škola s materskou školou Rabčická 410 Rabča

Rabčická 410, 029 44 Rabča

Tel. +421 43 559 41 16

zsrabca@stonline.sk, www.zsrabca.sk

Zespół Szkolno Przedszkolny Nr 2 im. Orła Białego w Żywcu,

ul. Niezapominajki 14, 34-300 Żywiec

Tel. +48 33865

zsp2zywiec@gmail.com

oczkowzsp.edupage.org

Dovoľujeme si vám predložiť praktický manuál, ktorý je určený pedagógom základných škôl. Je výsledkom intenzívnej cezhraničnej spolupráce poľských a slovenských pedagógov, odborníkov, a špecialistov, ktorí si vymieňali svoje skúsenosti, know-how, metódy dobrej praxe prostredníctvom realizovaného projektu pod názvom: „Spoločne hľadáme spôsoby na zdravý, aktívny a tvorivý život mimo počítačovej siete, ktorý je financovaný Európskou úniou z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2007 - 2013

Pedagógovia zo Slovenska zo Základnej školy s materskou školou Rabčická 410 Rabča a pedagógovia z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego im. Orla Białego w Zywcu z Poľska spoločne absolvovali výmenné pobyty, stáže, vzdelávacie programy, odborné diskusie.

Spracované aktivity sú námetom ako rozvíjať detskú osobnosť, jemnú a hrubú motoriku, ako podporovať harmonizáciu a emočný vývoj detí, ich zdravý psychický a fyzický rast, ako rozvíjať ich tvorivosť, koordináciu, pamäť a iné kognitívne procesy.

Pevne veríme, že tento manuál pod názvom: „Námety ako podporiť a rozvíjať detskú osobnosť – výsledky cezhraničnej spolupráce SR a PL“ bude nápomocný všetkým cezhraničným pedagógom v PL a v SR počas výchovno-vzdelávacieho procesu alebo počas neformálneho vzdelávania pre detí a mládež.

Rada by som poďakovala pánu riaditeľovi Základnej školy s materskou školou v Rabči - Mgr. Jánovi Pienčakovi a pánu riaditeľovi Zespołu Szkolno-Przedszkolnego im. Orla Białego w Zywcu - Mgr. Stanislavovi Kubíkovi za úspešnú spoluprácu počas celej realizácie projektu, osobitne by som chcela poďakovať všetkým tvorcom, autorom a autorkám tohto manuálu, či už zo Slovenska alebo z Poľska.

Za celý cezhraničný kolektív PhDr. Jana Tholtová, odborná garantka

Obsah

OBSAH	4
Osobnosť dieťaťa v rannom školskom veku	6
ROZVOJ DETSKEJ OSOBNOSTI	6
Aktivita: Pozri sa na agresiu inými očami	8
Aktivita: Ako sa cítim	11
Aktivita: Autobiografia	13
Aktivita: Intuícia	15
Aktivita: Klbko	17
Aktivita: Láskavá pošta	19
Manuálna a grafomotorická zručnosť kľúčom k výučbe čítania a písania	21
GRAFOMOTORICKÁ ZRUČNOSŤ DETÍ	21
Aktivita: Využitie PET vrchnákov	23
Aktivita: Palčkové hry	26
Aktivita: Kreslené básničky	28
Aktivita: Cvičenia H.Tymichowej	30
Základy a princípy vzdelávania prostredníctvom pohybu	33
VZDELÁVANIE PROSTREDNÍCTVOM POHYBOVÝCH HIER S LÍNIAMI	33
Aktivita: Rytmický dáždik	35
Aktivita: Ďatelina	38
Aktivita: Delfínik Opo	41
Teória	44
POHYBOVO-TANEČNÉ ANIMÁCIE	44
Aktivita: Integračné tance a tance v kruhu	46
Teória	50
INTEGRAČNÉ HRY A ZÁBAVA ZALOŽENÉ NA PEDAGOGIKE ZÁBAVY W OPARCIU O PEDAGOGIKĘ ZABAWY	50
Aktivita: Integračné hry a zábava založené na pedagogike zábavy	52
Výtvarná tvorivosť dieťaťa	56

VYBRANÉ UMELECKO-TECHNICKÉ METÓDY, KTORÉ PRECVIČUJÚ KREATÍVNOSŤ, ZLEPŠUJÚ KONCENTRÁCIU A UKLUDŇUJÚ	56
Aktivita: Mandale	57
Aktivita: Maľovanie desiatimi prstami	57
Aktivita: Origami	57
Aktivita: Pieskové obrázky	57
 ÚŽITKOVÉ UMENIE A RUČNÉ PRÁCE	 57
Aktivita: Ozdobné kvety z papiera	57
Aktivita: Prútie	57
Aktivita: Papierový košík	57
Aktivita: Korálky z papiera	57
Aktivita: Servítková technika	57

Rozvoj detskej osobnosti

Osobnosť dieťaťa v rannom školskom veku

Ranný školský vek zahŕňa obdobie od 7. do 9. roku života. V tomto období dochádza u každého dieťaťa k mnohým špecifickým zmenám. Nové sociálne prostredie, každodenné povinnosti a nové úlohy vyplývajúce zo školskej dochádzky. Zmene podlieha proporcia medzi zábavou a učením. Dieťa si musí nájsť miesto v skupine rovesníkov. Spolu so začatím vzdelávania začína dieťa získavať systematické vedomosti pod vedením učiteľa. Nasleduje veľký rozvoj poznávacích procesov, ktorý vedie k rozlišovaniu a osvojeniu si jednotlivých mentálnych aktivít, takých ako: analýza, syntéza, zovšeobecňovanie, konkretizácia, porovnávanie, odlišovanie, triedenie, odovzdávanie, atď.

V týchto podmienkach sa vytvára a mení osobnosť dieťaťa pod vplyvom rôznych faktorov. Samozrejme, že veľa vlastností osobnosti vzniklo počas pobytu doma, vytvorili ich rodičia. Potom pobyt v materskej škole, nutnosť prispôbiť sa

novému miestu, ľuďom, rovesníkom, požiadavkám.

Škola a osobnosť dieťaťa

V škole je osobnosť dieťaťa ovplyvnená mnohými faktormi, pretože je ešte pružná a citlivá na vplyv iných osôb a situácií.

K týmto faktorom možno zaradiť:

- učiteľov
- kontakt s rovesníkmi
- okruh známych
- stretnutia a udalosti
- rozhovory
- získavané vedomosti
- získavané zručnosti
- záujmy
- úspechy a neúspechy
- vývoj udalostí a veľa iných.

Učiteľ sa môže vo veľkej miere podieľať na rozvíjaní osobnosti svojich žiakov, predovšetkým dobrým príkladom správania sa v rôznych situáciách. Deti v tomto veku často napodobňujú dospelých. Je potrebné dôsledne sledovať každé dieťa, rešpektovať jeho detské názory a v prípade potreby ho korigovať. Úlohou učiteľa je bezpochybné rozvíjanie záujmov, zručností, schopností a predností dieťaťa, ako aj jeho myšlienkových pochodov. Dôležité je tiež pristupovať k deťom individuálne, v súlade s ich psychickými, fyzickými a duševnými možnosťami. Zvláštnu pozornosť treba venovať emóciám a pocitom detí v každodennom živote, pretože práve

tie vo veľkej miere rozhodujú o osobnosti malého človeka. Učiteľ môže dôsledne vplyvať na negatívne správanie dieťaťa, čím eliminuje tzv. chyby osobnosti. Usudujem, že pozícia učiteľa je v procese rozvíjania osobnosti dôležitá a v spolupráci s rodičmi je možné urobiť veľa dobrého.

Metódy budovania systému hodnôt dieťaťa

V škole existuje celá rada spôsobov a metód, za pomoci ktorých budujeme u dieťaťa správnu hierarchiu hodnôt. Predstavuje dôležitý ukazovateľ pri rozvoji osobnosti. Je potrebné zdôrazňovať pozitívne správanie a vlastnosti ľudí v rôznych situáciách, napr.: láskavosť, vzájomné pomáhanie si, tolerancia, zmysel pre spravodlivosť, poctivosť, pracovitosť, systematickosť, zodpovednosť, svedomitosť, dobré vzťahy s inými, schopnosť dobrej komunikácie, pravdivosť, ctižiadostivosť, osobná kultúra, vystupovanie v konfliktných situáciách, schopnosť riešenia konfliktov, vynaliezavosť, všímavosť, dobrá organizácia, presnosť...

Okrem udalosti, ktoré prebiehajú každý deň, môže učiteľ stimulovať rozvoj osobnosti dieťaťa prostredníctvom:

- čítania vhodne vybraných textov /terapeutické rozprávky/
- rozprávanie na základe vlastných skúseností overených informácií

- psychologické a terapeutické hry /aktivity v kruhu/
- diskusie na tému úlohy pocitov a emócií v živote človeka
- obrázky a fotografické príbehy
- pozývanie hostí a rozhovor o ich práci, povolani, alebo záujmoch
- organizácia aktivít vo dvojiciach, alebo skupinách
- ukazovanie a zdôrazňovanie pozitívnych vlastností hrdinov z filmov, dokumentárnych programov, rozprávok a knížiek
- vysvetlenie pojmov dobro - zlo a odmena - trest na príkladoch zo života vybraných osobností.

Osobnosť dieťaťa predstavuje veľmi chýlostivý nástroj. Preto je potrebné pristupovať ku každému dieťaťu individuálne a veľmi citlivo, aby sme nenarušili formovanie mladého charakteru. Niektoré veci nie sme schopní zmeniť. Máme však bohatý zdroj metód, ktorých cieľom je všestranný rozvoj súboru osobnostných vlastností malého človeka.

Jadwiga Stasica

Aktivita: Pozri sa na agresiu inými očami

*Hovor dieťaťu,
že môže,
že vie,
že dokáže...*

Janusz Korczak

Cieľ, zameranie

- Nabádanie k pozitívnemu správaniu.
- Sledovanie uznávaných osôb v živote, literatúre, filme.
- Rozvíjanie dobrých vlastností, schopností a zručností.
- Motivovanie k systematickosti a zodpovednosti.
- Zvyšovaniu zmyslu k spravodlivosti, pravdovravnosti a poctivosti.
- Nabádanie k podnikaniu výziev a úloh, ktoré vytvárajú pozitívne charakterové vlastnosti.

Cieľová skupina

Skupina detí v rannom školskom veku.

Dĺžka trvania

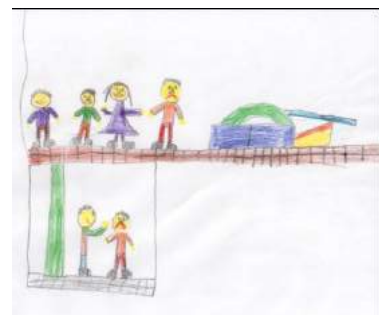
Jednotlivé aktivity cca 45 min.

Cyklus aktivít - 12 stretnutí /program „Pozri sa na agresiu inými očami/.

Materiály, pomôcky

Knižka „Spójrz inaczej na agresję - przewodnik do realizacji programu” Andrzeja a Tomasza Kołodziejczykov.

- veľký kartón
- fixky
- papiere
- pastelky.

Popis, inštrukcia

1. Deti sa usadia do kruhu.
2. Úvod - diskusia na tému pocitov a emócií v našom živote.
3. Výpovede detí na tému emócií z vlastnej skúsenosti.
4. Zapísanie najdôležitejších informácií na tabuľu - typy emócií a pocitov.
5. Náhľad témy tvorivej práce.
6. Obsadenie miest pri stolíkoch. Rozdanie papierov a pasteliek.
7. Kreslenie.
8. Deti sa usadia do kruhu - výstava a diskusia o prácach.
9. Ukončenie - zhrnutie vo forme kolovania v kruhu. Dokončenie vety: „V škole mám najradšej...”

Rozbor skupinového diania

- Aktivitu organizujeme v kruhu, alebo skupinách.
- Na tému emócií hovoríme pomaly a kludne.
- Pozorne počúvame výpoveď každého dieťaťa.
- Posmeľujeme aj nesmelé deti.
- Sledujeme momenty unudenia a vhodne vkladáme prestávky.
- Dávame šancu na vyjadrenie každému, nikoho neignorujeme.
- Zhrnutie robíme vo forme kolovania v kruhu s cieľom získania názoru o aktivitách od každého dieťaťa.
- V prípade potreby môžeme aktivitu predĺžiť.

Použitá literatúra

Stasica J. *160 pomysłów na nauczanie zintegrowane w klasach I-III. Rozwijanie fantazji, zainteresowań i zdolności uczniów. Zajęcia relaksujące*
Kołodziejczyk A. i T. *Spójrz inaczej na agresję - przewodnik do realizacji programu*

Spracovala: Jadwiga Stasica

Aktivita: Ako sa cítim

Cieľ, zameranie

Vyjadrenie a identifikácia subjektívneho prežívania, pocitov, rozvoj sebaaprezentácie, rozvoj sociálnych a komunikačných zručností

Cieľová skupina

Deti od 9 rokov.

Popis, inštrukcia

- Porozmýšľaj a napíš situácie, kedy sa cítiš šťastný, veselý...
- Porozmýšľaj a napíš situácie, kedy sa cítiš smutný.
- Necháme potrebný čas na prácu, môžeme pustiť pokojnú hudbu.

Rozbor skupinového diania

Prebehne diskusia o tom, ako sa im pracovalo, aké situácie a pocity ich napadli, čo máme spoločné? Rozprávajú sa o momentálnom prežívaní a o tom, čo sa dá urobiť preto, aby sa tento stav zmenil alebo vylepšil.

Použitá literatúra

THOLTOVÁ, J., ŽUFFOVÁ, M., SUČÁKOVÁ, A.: *Násilie v škole*. 1. vydanie. Občianske združenie Informačné centrum mladých Orava, 2000. 48s. ISBN 80-967747-6-X.

Spracovala: PhDr. Jana Tholtová

Materiály, pomôcky

Pero, pastelky, pracovný hárok s nakreslenými tvármi: z jednej strany je nakreslená pozitívna tvárička, z druhej strany je nakreslená smutná tvárička.

Dĺžka trvania

2 hodiny

- Na pracovnom liste si vyberú tvár, ktorá zodpovedá uvedeným pocitom.
- Podporujeme ich ku tvorivosti a k samostatnosti.
- Každé dieťa odprezentuje svoj výstup.
- Snažíme sa im nezasahovať do prejavu, oceníme odvahu a úprimnosť.

Čo všetko spôsobuje alebo podmieňuje zmenu našej nálady?

Kto nám najčastejšie pomáha, keď sme smutný?

S kým prežívame radosť, aké má prejavy, podľa čoho to spoznáme?

Aktivita: Autobiografia

Cieľ, zameranie

Získanie sebavedomia, sebaakceptácie, sebahodnotenie.

Uvedomenie si vlastných pocitov a príčin ich zmeny.

Materiály, pomôcky

Písacie potreby, pastelky, lepidlo, noviny, fotky zošit pre každého člena skupiny.

Cieľová skupina

Deti od 10 rokov.

Dĺžka trvania

2 hodiny

Popis, inštrukcia

1. Deti si zabezpečia vlastný zošit.
2. Na obálku nalepia vlastnú fotografiu alebo nakreslia svoj autoportrét - vytvoria svoju vlastnú knihu.
3. V priebehu mesiaca si do knihy zbierajú rôzne materiály ako kresby, vlastné básničky, zapisujú si svoje

- úspechy, pozitívne vlastnosti, vyjadrujú svoje aktuálne pocity.
4. Po uplynutí doby spoločne diskutujeme o autobiografii
5. Nechávame priestor na prezentáciu
6. Môžeme navodiť situáciu úspešného básnika, herca, umelca.

Rozbor skupinového diania

Na jednotlivých stretnutiach sa vedúci skupiny venuje určitý čas zápisom detí, pričom každý - aj najmenší úspech by mal byť ocenený. Pozorujeme tvorivosť detí, prejavy, pocity.

Použitá literatúra

THOLTOVÁ, J., ŽUFFOVÁ, M., SUČÁKOVÁ, A.: *Násilie v škole*. 1. vydanie. Občianske združenie Informačné centrum mladých Orava, 2000. 48s. ISBN 80-967747-6-X.

Spracovala: PhDr. Jana Tholtová

Aktivita: Intuícia

Cieľ, zameranie

Schopnosť odhadnúť druhého človeka
sebapoznanie - miera intuície.

Materiály, pomôcky

Papier, pero

Cieľová skupina

Deti od 9 rokov.

Dĺžka trvania

25 min

Popis, inštrukcia

1. Učiteľ vyberie jedného člena skupiny
2. Bude klásť otázky týkajúce sa jeho osoby a ostatní si odpovede zaznamenávajú podľa vlastnej intuície
3. Podľa správnych odpovedí urobí učiteľ vyhodnotenie

Rozbor skupinového diania

Na záver sa porovnajú odpovede detí s odpoveďami osoby, ktorej sa otázky týkali.

Odhaduje sa, kto najlepšie odhadol svojho spolužiaka.

- ako si myslíte, že dopadol každý z vás?

- Kto skutočne dosiahol najlepší výsledok?
- Kto sa dobre odhadoval?
- Kto mi robil problémy?
- Čo ma prekvapilo?

Použitá literatúra

HERMAN, M.: *Komunikace mezi lidmi*. 1. vyd. Bratislava: Jaspis, 1996, 136 s. ISBN 80-85576-16-3

.

Spracovala: PhDr. Jana Tholtová

Aktivita: Klbko

Ciel', zameranie

Vyjadrenie pozitívnej spätnej väzby, obdivu a úcty, podporenie pocitu spolupatričnosti a svojho miesta v skupine.

Cieľová skupina

Deti od 8 rokov.

Materiály, pomôcky

Veľké klbko pevnej vlny alebo iného špagátu

Dĺžka trvania

45 min

Popis, inštrukcia

1. Deti sa spolu s vedúcim posadia do kruhu, jeden člen skupiny má v ruke klbko vlny.
2. Deti si hádžu klbko v kruhu, až vznikne pavučina.

3. Komu dieťa klbko hádže, tomu povie niečo pekné, čo na ňom oceňuje.
4. Vedúci skupiny môže určiť vetu, ktorú budú pri hádzaní používať - napr. „Janko, oceňujem ťa, že si mi dnes pomohol s domácou úlohou.“

Rozbor skupinového diania

Učiteľ pozorne sleduje výroky jednotlivých členov skupiny, poukáže na to, ako deti vedia vyjadriť to, čo cítia. Záverečné zistenia sa môžu zapísať na plagát.

Každé dieťa môže povedať, čo si pamätá, aké slová dostal?

Použitá literatúra

THOLTOVÁ, J., ŽUFFOVÁ, M., SUČÁKOVÁ, A.: *Násilie v škole*. 1. vydanie. Občianske združenie Informačné centrum mladých Orava, 2000. 48s. ISBN 80-967747-6-X.

Spracovala: PhDr. Jana Tholtová

Aktivita: Láskavá pošta

Ciel', zameranie

Rozvíjanie empatie, vzájomného vnímania, tvorivosti a fantázie, príležitosť na vyjadrenie uznania a sympatie. Pozitívna spätná väzba, posilnenie vzťahov v triede, v skupine.

Ciel'ová skupina

Deti od 7 rokov, pre starších žiakov je možná modifikácia.

Popis, inštrukcia

Inštrukcia:

„Každý z Vás si vyrobí z dostupných pomôcok svoju obálku pre láskavú poštu“. Využite svoje nápady, fantáziu, obálku označte svojim symbolom a menom.

1. Necháme potrebný čas na výrobu pestrých, farebných obálok.
2. Potom obálky lepíme na veľký baliaci papier.

Rozbor skupinového diania

Ako ste vnímali láskavú poštu?

Čo Vás potešilo, prekvapilo?

Čo je pre Vás najdôležitejšie v láskavej pošte?

K čomu je užitočná spätná väzba?

Materiály, pomôcky

Baliaci a farebný papier

Kancelársky papier

Lepidlo, nožnice

Pastelky, fixy, farbičky

Obojstranná lepiaca páska

Post-in (farebné)

Dĺžka trvania

1 - 2 hodiny

3. V skupine si vysvetlíme pravidlá na písanie a doručovanie pošty v skupine (bezpečnosť, dôvera, rešpektovanie, obsah, slová).
4. Zahájime láskavú poštu s určením času písania a doručovania (1 týždeň, 1 mesiac).
5. Po uplynutí času spoločne obálky v skupine otvárame a necháme priestor na diskusiu, vyjadrenie pocitov, prekvapení.

Sumár pozitívnych slov, ktoré potešia?

Je potrebné nechať dostatok priestoru a času na rozbor, nechať deti individuálne rozprávať

Použitá literatúra

THOLTOVÁ, J., ŽUFFOVÁ, M., SUČÁKOVÁ, A.: *Násilie v škole*. 1. vydanie. Občianske združenie Informačné centrum mladých Orava, 2000. 48s. ISBN 80-967747-6-X.

Spracovala: PhDr. Jana Tholtová

Grafomotorická zručnosť detí

Manuálna a grafomotorická zručnosť kľúčom k výučbe čítania a písania

Pohyb sprevádza dieťa odo dňa jeho narodenia. Schopnosť správneho pohybu rastie spolu s dieťaťom, sedí, račkuje, zdvíha sa z podlahy, behá a dokonca sa šplhá na strom. Ide o veľkú motoriku, ktorá má zásadný význam pre všeobecný vývoj dieťaťa.

Existuje ešte jej mladšia sestra - malá motorika - má obrovský význam pre dieťa ako žiaka, ktorý sa musí zmieriť s takou činnosťou, akou je písanie.

Malá motorika

Malá motorika predstavuje malé pohyby prstov a ruky, ktoré sú zapojené do procesu písania. Často sa používa aj termín grafomotorika (*grafika* - záznam, *motorika* - schopnosť vykonávať rôzne pohybové činnosti).

Grafomotorický vývoj sa začína už od detských čarbaníc, prechádza rysovaním čiar, útvarov a následne kresieb až po písanie písmen. Možnosť vykonania činnosti písania závisí od správnej spolupráce analyzátoru pohybu, dotyku a zraku. K vývoju tejto koordinácie dochádza už od útleho veku života dieťaťa a je výsledkom spolupôsobenia biologických a

enviromentálne - sociálnych faktorov.

Malú motoriku dieťaťa je potrebné zlepšovať a zdokonaľovať. Obvyklé samoobslužné činnosti ako napr. obliekanie sa, zapínanie gombíkov, predstavujú najjednoduchšie cvičenia svalov rúk a prstov. Kreslenie, vyfarbovanie, vystrihávanie, trhanie, lepenie, navliekanie sú činnosti, ktoré ktoré priamo vplyvajú na grafomotorické schopnosti.

Zlepšovanie malej motoriky

V rámci zdokonaľovania a zlepšovania grafomotorických činností možno rozlíšiť nasledujúce skupiny cvičení:

- Cvičenia uvádzajúce do pohybu, uvoľňujúce napätie v ramenách a predramení.
- Manuálne cvičenia zlepšujúce malé pohyby ruky: dlane, zápästia a prstov.
- Grafické cvičenia zlepšujúce malé pohyby ruky uloženej v pozícii ako pri písaní.

Okrem zvyšovania funkcie svalov je potrebné pamätať aj na zdokonaľovanie iných funkcií potrebných počas písania:

- Cvičenia, ktoré vytvárajú návyky spojené so smerom písania,

- Cvičenia, ktoré zlepšujú zrakovú-sluchoú koordináciu,
- Pohybovo-sluchovo-zrkové cvičenia,
- Cvičenia, ktoré rozvíjajú orientáciu v zmysle tela a priestoru.

Prečo je potrebné precvičovať ruky?

Grafomotorické cvičenia pomáhajú dieťaťu dosiahnuť pohotovosť pri písaní, slúžia aj k napraveniu nesprávnej techniky kreslenia a písania a môžu byť aj dobrou hrou a nápadom pre tvorivé a zaujímavé aktivity pre mladšie deti.

Pohyb je prirodzenou potrebou každého dieťaťa, je nevyhnutný pre ich fyzický vývoj. Cieľom predstavených motorických cvičení je zdokonalenie jednotlivých pohybových činností, získavanie zručností, obratností.

„to, čo si nepamätajú ruky a nohy, nepamätá si ani hlava”.

Urszula Tucholska

Spracovali: mgr Izabela Kubik,
mgr Bernadetta Duc

Použitá literatúra:

Dmochowska M. - *Zanim dziecko zacznie pisać.*
Bogdanowicz M. - *Psychologia kliniczna dziecka w wieku przedszkolnym.*
Bogdanowicz M. - *Trudności w pisaniu u dzieci.*

Aktivita: Využitie PET vrchnákov

„Každé poznanie vychádza zo srdca,
každé vzdelanie zo života.“
Christian Friedrich Hebbel

Cieľ, zameranie

- Hravou formou priblížime žiakom matematické pojmy:
- Počet
- Poradie
- Vpred - vzad
- Hore - dole
- Vpravo - vľavo
- Opakovanie geometrických tvarov - trojuholník, štvorec, obdĺžnik, kruh.
- Číselný rad.

Cieľová skupina

Cieľovou skupinou sú žiaci ročníkov: 1. - 4.

Dĺžka trvania

Trvanie aktivít je individuálne. Záleží na tom, v akej časti hodiny sa použijú. Či pri vyvodzovaní alebo utvrdzovaní učiva.

Materiály, pomôcky

Počas celého roka motivujeme žiakov k zbieraniu vrchnákov z PET fliaš. Tie postupne triedime podľa farieb a uskladníme, pokiaľ je to možné v priestoroch triedy.

Ak sú vrchnáky v triede, môžeme ich využiť aj na iných predmetoch, napr. výtvarná výchova, pracovné vyučovanie, Žiaci sa často hrajú s PET vrchnákmi aj počas prestávok. Tvorí rôzne obrázky, skladajú priestorové hradby, hrady, pyramídy.

Je to všestranne využiteľný materiál a záleží len na kreativite učiteľa a žiakov.

Netreba sa báť experimentovať, pretože tento materiál nám ponúka veľké možnosti uplatnenia a využitia počas celého vyučovacieho procesu. Je to správne využiteľný odpad, ktorý je finančne nenáročný a nepatrí len do koša.

Popis, inštrukcia

- Žiaci si rozdelia PET vrchnáky podľa farieb. Postupne vypracujú zadanie úloh.
- Zostroj: žltý trojuholník, modrý obdĺžnik, červený kruh, zelený štvorec.... Úloha je zameraná na poznávanie geometrických tvarov a farieb. 1.-2. roč.
- Každý žiak si zoberie 20 PET vrchnákov jednej farby. Na pokyn učiteľa si postupne overí vedomosti z počtu a poradia prvkov.
 - o Ukáž vrchnák, ktorý je v poradí 8.
 - o Ulož do radu 12 vrchnákov...
 - o Ulož 5 zelených vrchnákov vpravo a 7 modrých vľavo...
- Ak majú žiaci zostrojené geometrické tvary zadáme úlohu: postav sa pred štvorec, za štvorec...

Rozbor skupinového diania

Žiaci pracujú podľa pokynov učiteľa v skupinách.

Využitie PET vrchnákov je mnohostranné.

Pomocou aktivít rozvíjame u žiakov :

- komunikačné schopnosti
- schopnosť pracovať v skupine
- motoriku
- pamäť
- kreativitu

- pozornosť
- presnosť
- pohotovosť
- pravo - ľavú orientáciu.

Spracovali: Mgr. Mária Ogureková
Mgr. Alena Juritková
Mgr. Ľubomíra Dobierková

Aktivita: Palčkové hry

Cieľ, zameranie

Zlepšujú manuálnu zručnosť, ktorá je potrebná pri vykonávaní činností, ktoré si vyžadujú precízne pohyby (napr. písanie a maľovanie). Možno ich použiť ako úvodnú etapu tejto výučby, alebo v rámci terapie u detí so slabšími zručnosťami. V priebehu týchto hier si dieťa obohacuje aj slovnú zásobu, zdokonaľuje si pamäť.

Cieľová skupina

Od 2. rokov.

Popis, inštrukcia

Palčkové hry predstavujú systém krátkych básničiek pre deti, ktoré je možné ukázať prostredníctvom rúk.

1. Učiteľ hovorí veršík naspamäť a ukazuje ho pomocou rúk.

Rozbor skupinového diania

Učiteľ musí poznať text veršíku naspamäť. Napr.

„Dve ruky, desať prstov
Ja desať prstov mám,
na klavíri hrám.
Ja dve ruky mám,
na bubníku hrám.

Použitá literatúra

Sąsiadek K. *Zabawy paluszkowe*.

Spracovala: mgr Bernadetta Duc

Materiály, pomôcky

Básničky.

Dĺžka trvania

Niekoľko minút, deti si vyžadujú opakovanie.

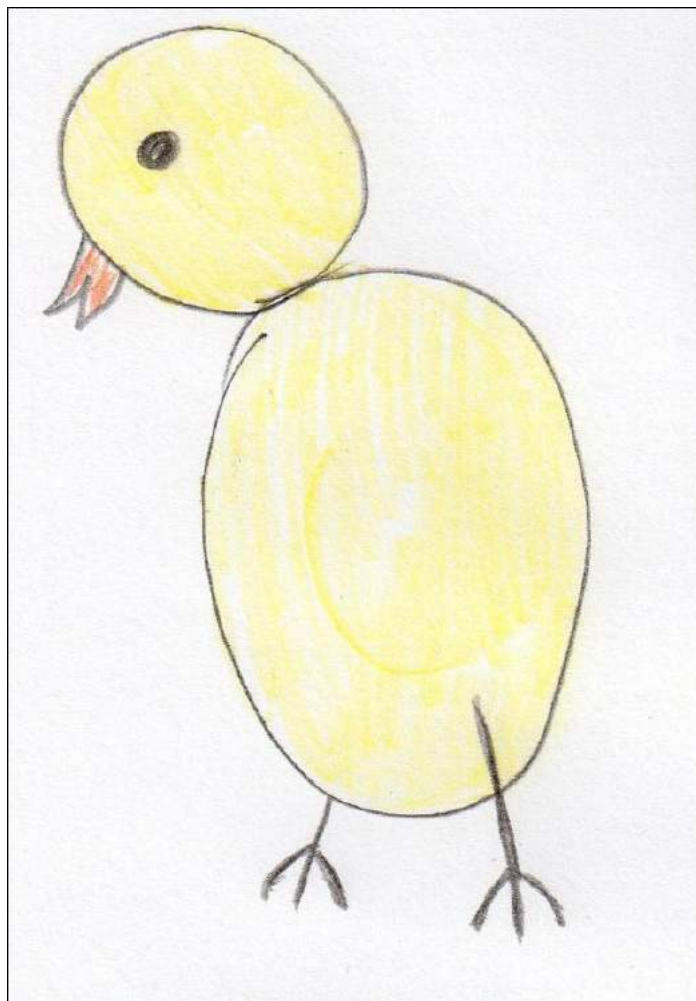

2. Učiteľ hovorí veršík - deti ukazujú.
3. Deti sa učia veršík naspamäť.
4. Môžeme zorganizovať individuálne výstupy, alebo inú formu zábavy.

Ja desať prstov mám
a na trúbke hrám.
Ja dve ruky mám,
a zatlieskam vám.”

Aktivita: Kreslené básničky

Cieľ, zameranie

Podnecujú poznávacie procesy (vnímanie, myslenie, pozornosť, predstavivosť), motivujú ku grafomotorickým činnostiam, stimulujú rozvoj reči, obohacujú slovnú zásobu, učia základy komunikácie, pomáhajú uvoľniť sa a koncentrovať na stanovenú činnosť.

Cieľová skupina

od 3. rokov do ranného školského veku

Popis, inštrukcia

Zo začiatku hovorí veršiky a rysuje obrázky dospelá osoba. Časom sa dieťa začína samé zapájať do aktivity a napodobňovať kreslenie „diktovaním“ hovoreného verša pred dospelou osobou, po čom dokáže samostatne hovoriť verš a zároveň ilustrovať ho obrázkom.

Rozbor skupinového diania

Učiteľ musí zvládnuť text a vykonanie obrázku naspamäť.

Použitá literatúra

Minczakiewicz E. M. *Rysowane wierszyki i zagadki*.
Skorek E. *Rysowane wierszyki*.
Szumanówna W. *Rysowane wierszyki*.

Spracovala: mgr Bernadetta Duc

Materiály, pomôcky

Básničky, čisté papiere, ceruzky, alebo pastelky, perá.

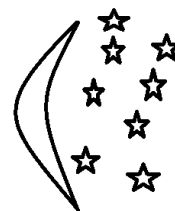
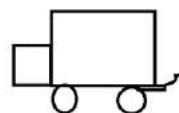
Dĺžka trvania

niekoľkominútové aktivity, ale deti si vyžadujú opakovanie.

AUTO

Je to obdĺžnik,
A dve kolesá.
Vpredu štvorec,
Vzadu hýbe sa.
Vrčí, prská...
Tak teraz už viete,
že o aute sa dozviete!

Aktivita: Cvičenia H.Tymichowej

Cieľ, zameranie

Metóda Hany Tymichowej vychádza z cvičení rozvíjajúcich pohybovú zručnosť ruky. Pri tejto metóde sa využívajú vzory cvičení pripravené autorkou.

Tieto cvičenia pomáhajú dieťaťu dosiahnuť pohotovosť pri písaní. Plnia vylepšujúcu a stimulujúcu funkciu a to prostredníctvom rozvoja motoriky rúk a zrakovo-pohybovej koordinácie.

Pomáhajú eliminovať zlé návyky a upevňovať tie dobré.

Prostredníctvom zaujímavej a originálnej grafiky sú pre deti atraktívne a zaujímavé.

Cieľová skupina

Cvičenia sú určené pre deti v predškolskom a mladšom školskom veku.

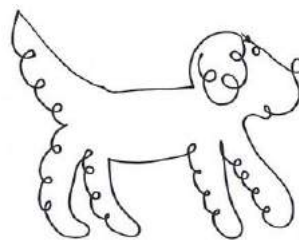

Dĺžka trvania

V závislosti od záujmu a unavenosti detí.
Celá aktivita trvá cca 45 min.

Materiály, pomôcky

Obálka z priesvitnej fólie, alebo puzdro, do ktorého sa vkladá list so vzorom. Zotierateľná fixka, alebo kopírovací papier a pastelky, fixky, nástavec na pero pre deti s nesprávnym držaním ceruzky.

Popis, inštrukcia

Typy cvičení:

1. Prekresľovanie obrázkov - prekresľovanie po čiare súvislým pohybom bez odstraňovania ruky, zhodne so smerom vyznačeným na obrázku šípkou.
2. Kopírovanie obrázkov - samostatné kreslenie jednoduchých schém.

Etapy cvičenia:

- I. Povzbudenie dieťaťa ku hre.
- II. Vloženie vzorového listu do fóliového puzdra.
- III. Prechádzanie prstom po obrázku.

- IV. Prekresľovanie obrázku rôznofarebnými fixkami.
- V. Prevedenie obrázku na papiere.
- VI. Doplnenie obrázku podľa vlastného návrhu dieťaťa.
- VII. Vyvesenie obrázku na zodpovednom mieste.
- VIII. Nakreslenie obrázku z predchádzajúceho dňa, alebo obľúbeného vzoru.
- IX. Dohodnutie sa na nasledujúcej aktivite.

Rozbor skupinového diania

Aktivity musia byť vedené systematicky, v prítomnosti dospelého osoby. Dieťa dostáva jeden list cvičení s jedným vzorom, počas cvičení ho niekoľkokrát vypracuje. Postupnosť vykonania cvičení je zhodná s usporiadaním obrázkov umiestnených v zošite od jednoduchých po náročné a samostatného kopírovania. Túto metódu je

možné uplatniť aj ako ukludňujúce cvičenie zlepšujúce koncentráciu.

Použitá literatúra

Bogdanowicz M., Tymichowa H., *Program ćwiczeń grafomotorycznych.*
Tymichowa H. *Ćwiczenia rozwijające sprawność ruchową ręki*

Spracovala: mgr Izabela Kubik

Vzdelávanie prostredníctvom pohybových hier s líniami

Základy a princípy vzdelávania prostredníctvom pohybu

„Vzdelávanie prostredníctvom pohybu”- predstavuje systém spôsobov a metód vychovávania a terapie, ktorý vypracovala Dorota Dziamska. Táto metóda využíva prirodzený, spontánny, rytmický pohyb organizmu. Človek sa hýbe a prostredníctvom pohybov aktivuje zmysly, vďaka čomu poznáva svet okolo seba.

Holistická pedagogika

Je dôležité vedieť, že obzvlášť v integrovanom vzdelávaní nejde len o integráciu programového obsahu, ale tiež o integračný spôsob práce organizmu počas učenia sa.

Pedagogickú koncepciu, ktorá sa zakladá na komplexnej výučbe, nazývame holistická pedagogika. Ide o

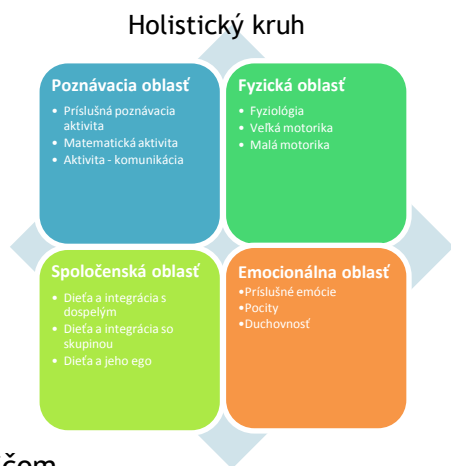
novátorský pedagogický smer s multidisciplinárnym charakterom, ktorý vytvoril Andrzej Szyszko-Bohusz v 90. rokoch XX. storočia”

Táto pedagogika uplatňuje hĺbkový, všestranný rozvoj človeka, pričom berie do úvahy súhrn pôsobení, ako vonkajších, tak aj vnútorných.

Holistické učenie vychádza z toho, že okrem encyklopedických znalostí je potrebné porozumieť sebe samému, pôsobenie v súlade so sebou samým. Hlavným predpokladom tejto teórie je vykonávanie všetkých didakticko-vychovateľských opatrení v úzkom vzťahu k celkovému obrazu človeka a sveta, v ktorom žije.

Metodika vzdelávania prostredníctvom pohybu

Metóda „Vzdelávania prostredníctvom pohybu” predstavuje súbor mnohých cvičení, ktoré vylepšujú jednotlivé funkcie. Cvičenia a hry tohto typu vychádzajú z pohybu,

pričom sa zapájajú integrované pohyby rôznych častí tela, čo vedie k vzniku umeleckej práce.

V tomto systéme sa deti pohybujú tak, ako ich vedie organizmus. Formou tohto pohybu môže byť:

- tlieskanie, vyhadzovanie rúk,
- kmitanie, kolýsanie sa v lavici,
- vstávanie, sadanie,
- prekrížovanie nôh pod stolom, rúk na lavici,
- kreslenie rôznych vzorov prstami po tabuli,
- klopanie prstami, prechádzanie prstami po papieri,
- zvieranie päste, skoky, obraty
- vyhodenie päste, alebo ruky nahor, alebo nadol,

a všetko rytmicky a v súlade s potrebou pohybu v menšej, alebo väčšej miestnosti.

Sledovanie tohto pohybu prostredníctvom učiteľa je zdrojom množstva dôležitých informácií o samotných deťoch:

- Skúsenosti, ktoré získavajú vo fyzickej, emocionálnej, sociálnej a poznávacej oblasti,
- Diagnóza zručností detí
- Informuje o účinkoch práce vo forme pracovného listu hrajúcej sa skupiny.

Počas vykonávania hry je prospešné využiť kruh systému Vzdelávania prostredníctvom pohybu, ktorý nám umožní vykonať hru nielen metodickým spôsobom, ale takisto nám umožní spomínanú diagnózu.

Pozitívne stránky metódy Vzdelávanie prostredníctvom pohybu
Prostredníctvom aktivity dieťaťa táto metóda:

- zlepšuje malú motoriku prostredníctvom kreslenia grafomotorických znakov
- získava zručnosť skladania papiera podľa pravidiel origami z plochého kruhu
- obohacuje svoj slovník a získava schopnosti vyjadrovania sa
- rozvíja schopnosti spolupráce v skupine
- uvoľňuje stresy a nepokoj
- zvyšuje sebahodnotenie
- má príležitosť prežiť úspech

„Systém Vzdelávanie prostredníctvom pohybu navrhuje tiež hry a cvičenia čítania liniatúry, ktoré umenie písania menia na vzdelávaciu skúsenosť radostného údivu” - D.

Dziamka

Spracovala: mgr Izabela Kubik

Použitá literatúra:

- D. Dziamka *Edukacja przez ruch. Fale, spirale, jodelki, zygzaki.*
D. Dziamka *Edukacja przez ruch. Kropki, kreski, owale, wiązki.*
D. Dziamka *Edukacja przez ruch Zabawy z papierowym wachlarzem.*
D. Dziamka *Edukacja przez ruch Zabawy | z linią.*

Aktivita: Rytmický dáždik

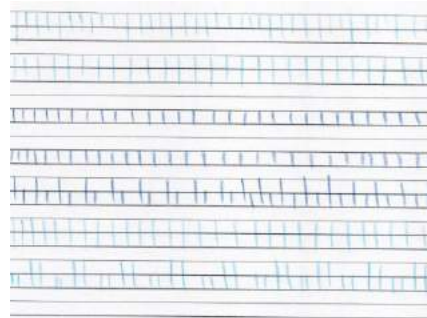

*Keď získavame zručnosť,
nemusíme sa viac pozastavovať
nad každým pohybom, pretože
ten sa stáva akoby našou
súčasťou.
Kým však dosiahneme tento
stav, musíme stále cvičiť a
opakovať.“*

Paulo Coelho

Cieľ, zameranie

- Znižovanie svalového napätia počas písania.
- Podporovanie zmyslu rovnováhy a zraku.
- Integrovaná práca tela, koordinácia, koncentrácia žiaka.
- Uvedenie dieťaťa do sveta linkovania ako výsledku hry, tento prestup nastupuje prirodzene, objavuje sa prirodzená poznávacia zvedavosť.
- Zlepšovanie pamäte miesta kreslenia a tvaru kreslenej formy.
- Spolupráca v skupine.

Cieľová skupina

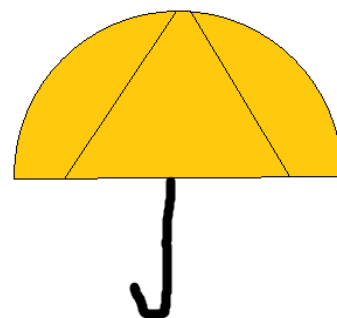
Deti v mladšom školskom veku, ale rovnako aj staršie deti, ktoré majú problém s písaním do riadkov a čítaním.

Dĺžka trvania

Jedna téma realizovaná od začiatku do konca trvá cca 2x45min, a jednotlivé aktivity cca 45 min.

Materiály, pomôcky

Zodpovedajúca hudba, najčastejšie klasická. K týmto umeleckým aktivitám sú potrebné pastelky v rôznych odtieňoch modrej farby, dlhý papier, nožnice, lepy, zošit s riadkami, 2 farebné kolieska s priemerom 5 cm.

Popis, inštrukcia

1. Hra stimulujúca cvičenie v riadkoch. Kreslenie na veľkej rovine čiary - dáždík. Deti vystrihávajú kúsky dažďa zo zošita.
2. Špecifická aktivita čítania riadku. Nalepovanie častí dažďa do zošita, kreslenie vlastného dažďa - zvislých čiar.
3. Čítanie riadku. Práca v zošite, kreslenie dažďa vo zvislých a šikmých čiarach s prihliadnutím na riadky - tenkých a hrubých čiar.
4. Zdobenie svojej práce, napr. dáždíkmi - origami z kolieska.

Rozbor skupinového diania

Učiteľ počas tohto cvičenia môže vykonávať nasledujúce sledovania vo vzťahu ku kruhu systému Vzdelávania prostredníctvom pohybu.

Cvičenia

Hra; Rytmický dáždík

Diagnóza zručnosti

- Zručnosť kreslenia čiar počas pohybu.
- Zručnosť vystrihovania.
- Rozlišovanie čiar v zošite.

Skúsenosti žiakov

- Pohyb spojený s kreslením.
- Kreslenie grafických znakov, koordinácia ruka - oko.
- Skúsenosť radosti, prekvapenia, sústredenia.
- Zapamätanie si čiar v zošite.
- Spolupráca v skupine.

Účinky práce

- Spoločný pracovný list - Rytmický dáždík.
- Rytmický dáždík v zošitoch.

Použitá literatúra

Dziamska D. *Edukacja przez ruch. Zabawy z linią.*

Spracovala: mgr Izabela Kubik

Aktivita: Ďatelina

„Čiarky, ktoré ste nakreslili,
obrátili našu pozornosť na to,
ktorá čiara v zošite je hrubá a
ktorá je tenká“.

Dorota Dziamska
Vzdelávanie prostredníctvom pohybu -
hry s líniou

Cieľ, zameranie

- Vytváranie koordinácie ruka-oko.
- Vnímanie svojho tela v priestore.
- Uvoľňovanie svalov potrebných počas písania.
- Zlepšuje malú motoriku prostredníctvom písania grafomotorických znakov.
- Získavanie zručnosti skladania papiera podľa pravidiel origami.
- Obohacuje svoj slovník a získava schopnosti vyjadrovania sa.
- Rozvíja schopnosti spolupráce v skupine.
- Uvoľňuje stresy a pocit neúspechu.
- Zvyšuje pocit vlastnej hodnoty.
- Dieťa má príležitosť prežiť úspech.

Cieľová skupina

Deti v mladšom školskom veku, ale aj staršie deti, ktoré majú problém s písaním a čítaním riadkov.

Dĺžka trvania

Jedna téma realizovaná od začiatku do konca trvá cca 3x45min, a jednotlivé aktivity cca 45 min.

Materiály, pomôcky

Pri tejto metóde využívame zodpovedajúcu hudbu, najčastejšie klasickú. K týmto umeleckým aktivitám sú potrebné pastelky v rôznych odtieňoch zelenej farby, veľký kus papiera, zelený list A4 s narysovanými 5-6 čiarami pre každého žiaka, lepidlá, po 3 červené kolieska s priemerom 4 cm pre každého žiaka, zošit s riadkami.

Popis, inštrukcia

1. Stimulujúca hra - Kineziologická didaktická hra - hry pri hudbe.
2. Rytmické kreslenie troch čiar v tvare písmena Y.
3. Hra stimulujúca cvičenia v riadkoch - Matematická hra - písanie písmena Y nad, pod a cez línie.
4. Individuálne vykonanie umeleckej práce z pripraveného listu v predchádzajúcom cvičení. Kreslenie d'ateliniek,

vyfarbovanie. Lepenie slimáka vyrobeného metódou origami z kolieska uprostred d'ateliniek.

5. Zostavenie individuálnych pracovných listov do formy spoločného listu, slobodná diskusia na jej tému.
6. Príslušná hra - čítanie riadku.
7. Spontánna umelecká aktivita detí.
8. Príslušné písanie do riadku.

Rozbor skupinového diania

Učiteľ počas tohto cvičenia môže vykonávať nasledujúce pozorovania vo vzťahu ku kruhu systému Vzdelávania prostredníctvom pohybu.

Cvičenia

Hra; kreslenie grafického znaku nad, pod a cez línie.

Diagnóza zručnosti

- Počet detí, ktoré nerozumejú pojmom nad, pod, cez.
- Počet detí, ktoré vykonali pokyny bez chyby.
- Počet detí rysujúcich Y len prostredníctvom spájania bodiek.

Skúsenosti žiakov

- Pojmy nad, pod, cez.
- Kreslenie grafických znakov, koordinácia ruka-oko.
- Skúsenosť radosti, prekvapenia, sústredenia.
- Zapamätanie si usporiadania farieb - vzájomná kontrola.
- Spolupráca v skupine.

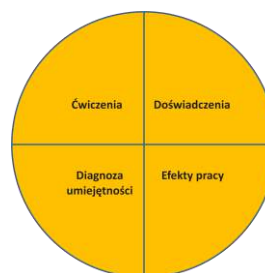
Účinky práce

- Obrázok d'atelinky.
- Slimáky uprostred d'ateliniek.
- Ďatelinky v zošite.

Použitá literatúra

Dziamska D. *Edukacja przez ruch. Zabawy z linią.*

Spracovala: mgr Izabela Kubik

Kruh systému
Vzdelávania
prostredníctvom pohybu

Aktivita: Delfínik Opo

*Prosím Vás,
to urobil stroj,
ja nie som stroj.
Môže byť moje písmenko F
iné ako v knižke?“
Úryvok výpovede dieťaťa
Vzdelávanie prostredníctvom
pohybu -
hry s líniami*

Ciel', zameranie

- Vytváranie koordinácie ruka-oko.
- Vnímanie svojho tela v priestore.
- Uvoľňovanie svalov potrebných počas písania.
- Zlepšuje malú motoriku prostredníctvom kreslenia oblúkov a čiar.
- Získavanie zručnosti skladania papiera podľa pravidiel origami.
- Obohacovanie slovníka a získavanie schopnosti vyjadrovania sa.
- Rozvíjanie schopnosti spolupráce v skupine.
- Prejavovanie smútku a znepokojenia v umeleckej práci.
- Poznanie teplých a studených farieb.
- Príležitosť k prežitiu úspechu.

Cieľová skupina

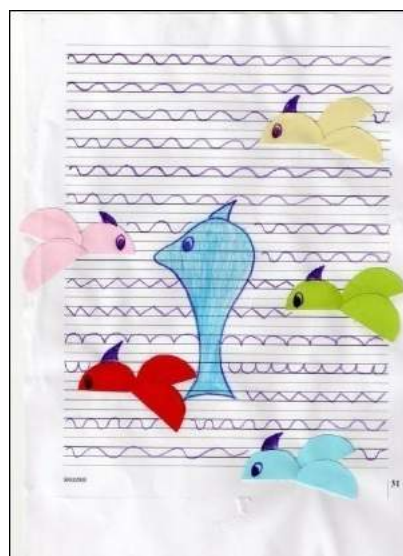
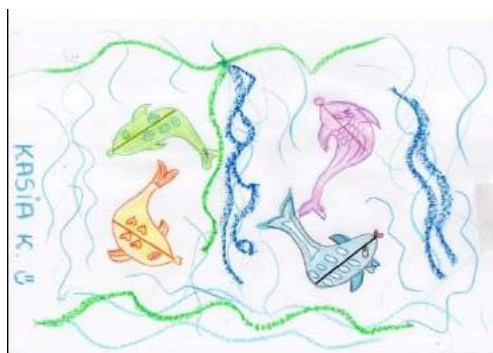
Deti v mladšom školskom veku, ale aj staršie deti, ktoré majú problém s písaním a čítaním riadkov.

Dĺžka trvania

Jedna téma realizovaná od začiatku do konca trvá cca 3x45min, a jednotlivé aktivity cca 45 min.

Materiály, pomôcky

Zodpovedajúca hudba, najčastejšie klasická. K umeleckým činnostiam sú potrebné pastelky v rôznych odtieňoch modrej a fialovej farby, veľký kus papiera, list A4 zo 4. narysovanými farebnými čiarami pre každého žiaka, pastelky, lepidlá, komplety po 3 farebné papierové kruhy v 4. farbách pre každého žiaka, pravítko, zošit s riadkami.

Popis, inštrukcia

1. Stimulujúca hra - Kineziologická didaktická hra - hra pri hudbe.
2. Rytmické kreslenie vln.
3. Spoločná umelecká práca - Delfíny hrajúce sa v mori - kreslenie delfínov s využívaním oblúkov vln.
4. Hra stimulujúca kreslenie v líniách - Kineziologická didakticko-matematická hra s využitím čiar - kreslenie delfína.
5. Individuálne vykonanie umeleckej práce z pripraveného listu v predchádzajúcom cvičení. Vyfarbovanie, dokresľovanie vln.
6. Zostavovanie individuálnych pracovných listov do spoločného listu, slobodná diskusia na jej tému
7. Príslušná hra - obsahujúca cvičenie čítania riadku - Kineziologická didaktická hra. „Delfínik Opo uprostred rýb”. Kreslenie častí v riadku. Kreslenie delfína, vyfarbovanie obrázku. Cvičenia s rozlišovaním hrubých a tenkých čiar.
8. Spontánna umelecká aktivita detí, vyrobenie, skladanie rýb z farebných krúžkov.
9. Špecifické kreslenie v riadkoch - vlny.

Rozbor skupinového diania

Učiteľ počas tohto cvičenia môže vykonávať nasledujúce pozorovania vo vzťahu ku kruhu systému Vzdelávania prostredníctvom pohybu.

Cvičenia

Hra „Delfínik Opo uprostred rýb”.

Diagnóza zručnosti

- Počet detí, ktoré nerozumejú pojmu úsečka alebo tie, ktoré ju nedokážu narysovať.
- Počet detí, ktoré vykonali pokyny bezchybne.
- Počet detí, ktoré dokážu rozlíšiť hrubú čiaru od tenkej.

Skúsenosti žiakov

- Pojmy úsečka.
- Kreslenie grafických znakov, koordinácia ruka-oko.
- Skúsenosť radosti, prekvapenia, sústredenia.
- Zapamätanie si miesta polohy jednotlivých kruhov - vzájomná kontrola.
- Spolupráca v skupine.

Účinky práce

- Delfínik Opo.
- Ryby.
- Vlny v zošite.

Použitá literatúra

Dziamska D. *Edukacja przez ruch. Zabawy z linią.*

Spracovala: mgr Izabela Kubik

Pohybovo-tanečné animácie

Teória

Tanec prebúda telo k životu, vyvoláva v ňom silu a výraz. Umožňuje vyjadriť našu radosť, strach smútok, alebo nádej. Predstavuje jeden z najlepších spôsobov na uvoľnenie napätia a stresu.

Anglický filozof H. Spencer označil v publikácii s názvom „O počiatkoch tanca“ tanec za odtok silných emócií. Tanec si nevyžaduje dlhšiu diskusiu a výsledky tanca sa netýkajú len samotného tela. Tanec dodáva nielen povrchný pôvab pohybov, ale aj statnú myseľ a sebaistotu. Okrem toho tanec stimuluje fyzický a duševný rozvoj, podnecuje aktivitu účastníkov, pretože obsahuje zdokonaľujúce prvky. Rozvíja rovnováhu a koordináciu celého tela, pomáha fyzicky vyjadriť vnútorné pocity a

emócie, vďaka čomu predstavuje dokonalý spôsob k uspokojovaniu psychických a sociálnych potrieb človeka. Výhodou tejto formy aktivity je predovšetkým jej spoločenský charakter, motorická rôznorodosť a atraktivita tanečných foriem. Okrem toho je to možnosť prospešného pôsobenia na psychiku prostredníctvom hudby a pohybu a bezprostredný kontakt s ľuďmi.

Integračné tance

Integračné tance predstavujú jednoduché tanečné zostavy vychádzajúce z ľahko zapamätateľných prvkov pohybu a príjemnej hudby. Pozostávajú z niekoľkých (maximálne štyroch) figúr opakovaných pravidelne tak, aby mal každý účastník možnosť zvládnuť ich. Vďaka opakovaniu sekvencie krokov počas celého tanca nespôsobujú u ľudí, ktorí nemajú tanečné skúsenosti, znechutenie a demotiváciu. Ich charakteristickou vlastnosťou je častá výmena partnera pri tanci. Vytvára to príležitosť k nadviazaniu čo i len chvíľkového kontaktu s väčším počtom ľudí, čo dodatočne umocňuje zážitky, posilňuje spojenie a vytvára príležitosť k prežívaniu radosti a príjemného pocitu zo spoločného pohybu.

Tance v kruhu

O niečo iné je špecifikum Tancov v kruhu, ide o tradičné

tance európanov. Pochádzajú z mnohých kultúr: keltskej, balkánskej, cigánskej, gréckej, židovskej. Tancujú sa v pároch, v kruhu, alebo v sprievode. Predstavujú spoločný spôsob oslavy života pre mnohé kultúry. Sú charakteristické rozmanitosťou a krásou hudby a jednoduchými krokmi. Na rozdiel od Integračných tancov sa tancujú spolu, čiže v kruhu ako v základnom symbole jednoty a celistvosti. Kruh kedysi predstavoval sväté miesto, vnútorná časť kruhu predstavovala poriadok, silu, súdržnosť a jednotu. Postupne tanec preberal čoraz viac formu spoločenského tanca. Kruh sa stával líniou, alebo štvorcom a nakoniec sa ohraničil na tancovanie v pároch. V časoch civilizačného pokroku, komputelizácie, mechanizácie, módy individualizmu, možno sledovať definitívne rozdelenie v tanci. Ľudia, nevedomí si toho, že sú súčasťou väčšieho celku spoločenstva, začínajú tancovať sami, odizolovaní jeden od druhého. Nakoniec sa teda tanečný kruh prelomil, no jeho potreba zostáva v ľudskej psychike, v našom vnútri, kde máme na pamäti naše korene.

Integračné tance a Tance v kruhu sú určené pre každého, kto chce tancovať. Počas tancov možno u účastníkov pozorovať vedomú koncentráciu na energiu skupiny, energiu, ktorá vzniká počas tancovania v spoločenstve, na osobnej transformácii každého tanečníka. Okrem toho si možno všimnúť, že prostredníctvom spoločného tanca sa vytvára spoločenstvo, dochádza k integrácii jednotlivca v skupine a to rýchlym spôsobom bez použitia slov.

Spracovala: mgr Joanna Górna

Spracovanie s použitím literatúry:

1. Stadnicka J. „Terapia dzieci muzyką, ruchem i mową“; WSiP 1998
2. Bissinger - Ćwierz U. „Muzyczna pedagogika zabawy”- poradnik metodyczny dla pedagogów i animatorów kultury. Klanza Lublin 2007
3. Domań R., Biśto I., Kaszyca J. „Tańce, pląsy i zabawy przy muzyce dla dzieci w wieku przedszkolnym“; Przedszkolak, Lublin 2003
4. Bejart M. , [W:] Tomaszewski N. 1992 „Człowiek tańczący”
5. Zaorska Z. „Pedagogika zabawy - metodyka pracy z grupą” [W:] Kropka Nr 1/1982
6. Wimmer A. „Pedagogika zabawy - wyzwianie aktywności”, PSPZ KLANZA, Lublin 1996, nr 4

Aktivita: Integračné tance a tance v kruhu

„Tanec je jednou z mála oblastí ľudskej činnosti, do ktorej je človek zapojený úplne; telom, dušou aj myslou. Tanec je všestranným športom. Je meditáciou, spôsobom vnútorného a vonkajšieho poznania“

M. Bejart

Ciel', zameranie

Prvoradým cieľom integračných tancov a tancov v kruhu je integrácia skupiny, odstránenie napätia a stresov a uvoľnenie prejavu. Skupinové tance prinášajú spoločné zážitky, posilňujú medziľudské vzťahy a podporujú integráciu účastníkov. Umožňujú uvoľniť a oživiť atmosféru v skupine, integrovať ľudí, ktorí sa v nej necítia istí. Prispievajú k prekonávaniu bariéry strachu z kompromitácie a to

prostredníctvom vytvárania atmosféry vzájomného uznania.

Okrem toho zvyšujú vnímavosť účastníkov, zlepšujú vzájomné vzťahy, odstraňujú psychomotorické napätie a uvádzajú do stavu duševnej otvorenosti. Ich úlohou je využívanie potenciálu možnosti každého účastníka, zmena postojov, reorganizácia zmýšľania o sebe, o nablížších, o spoločnosti, čo vedie k zlepšeniu kvality a štýlu života.

Cieľová skupina

Integračné tance a Tance v kruhu sú určené pre každého, koho tanec zaujíma. Môžu byť využité v práci z každou vekovou skupinou, pretože sú dokonalým spôsobom pre vzdelávanie a integráciu detí, mládeže

a tiež starších osôb. Okrem toho predstavujú atraktívny spôsob práce s osobami, ktoré majú rôzne deficit, sú hyperaktívni, nervózni, bojazliví.

Dĺžka trvania

Aktivita pospájané do tématických blokov.
Dĺžka trvania od 45 do 60 minút.

Materiály, pomôcky

Hudobný materiál, šály, stuhy.

**Tanec je úžasným
tréningom empatie a
spolupráce.**

Popis, inštrukcia

Pri predvádzaní pohybovo - tanečných aktivít je potrebné uplatniť určitý systém. Je potrebné, aby mali stálu štruktúru, v ktorej sa zachováva určité poradie. Možno ich rozdeliť na päť etáp a to na privítanie, počas ktorého dochádza ku vytvoreniu skupiny, nasleduje rozcvička, uvedenie nového tanečného materiálu, uvoľňujúce cvičenia, ktorých úlohou je relaxácia skupiny a opakovanie spoznaných tancov. Predstavenie nového tanca si tiež vyžaduje zachovávanie správneho poradia didaktického procesu. V úvodnej časti je potrebné prebudiť záujem účastníkov prostredníctvom zdieľania informácií týkajúcich sa tanca, napr. z akej krajiny pochádza, či sa s ním spája nejaká

tradícia, obrad, atď. V ďalšej časti dochádza k zoznámeniu sa účastníkov s tanečnou melódiu, určeniu tempa, či je rýchle, alebo pomalé a účastníci sa zoznamujú s charakterom skladby. Pri vykonávaní aktivity s mladšou vekovou skupinou je možné dodatočne pridať prvky podporujúce zmysel rytmu tanca, spočívajúce napr. v tlieskaní, alebo pochodovaní.

Ďalším krokom je výučba základného kroku bez hudby. Každý prvok kroku prezentuje vykonávajúca osoba, po čom nasleduje skúška zatancovania kroku spoločne so skupinou, bez hudby a v pomalom tempe. Posledným krokom výučby je tancovanie kroku do hudby.

Rozbor skupinového diania

Pri predvádzaní aktivít s využitím integračných tancov, alebo tancov v kruhu v súlade s metodikou pohybových foriem je potrebné uplatniť základný princíp, ktorým je stupňovanie obtiažnosti. Je dôležité upriamiť pozornosť na výber tancov. Osoba, ktorá uskutočňuje aktivity, musí poznať skupinu a ich pohybové a percepčné možnosti tak, aby mohla vybrať tance prispôsobené možnostiam a potrebám účastníkov. Je potrebné uvedomiť si aj to, že nie každý účastník, najmä v skupinách, ktorých súčasťou sú aj ľudia s rozvojovými deficitmi, je v stave osvojiť si hoci aj ten najľahší tanečný krok, alebo pohyb vopred pripravený vykonávateľom. Dôležitou časťou prípravy realizácie scenára je teda hra s tancom prostredníctvom vlastného tela, prostredníctvom hravých pohybov, rytmu a hudby. Vedúci musí byť pružný, musí vedieť zručne upravovať pohyby, spájať ich do poradia, v ktorom bude skupina schopná prijať ich.

Rovnako je možné zvážiť návrhy účastníkov, týkajúce sa zmeny krokov, pohybov, pretože tanec vytvára neohraničenú oblasť tvorivej činnosti.

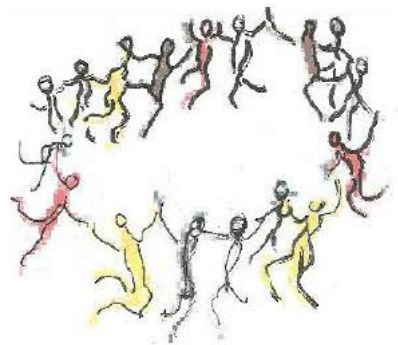
Tance v kruhu a integračné tance uľahčujú integráciu skupiny a dodávajú účastníkom pocit bezpečia. Preto je pri pristupovaní k tanečným aktivitám dôležité pamätať aj na to, že ide o aktivity vedúce k uvoľneniu a vytvoreniu pocitu bezpečia v skupine, čo pomáha pri prekonávaní strachu, pocitu nesmelosti, znechutenia a v konečnom dôsledku integrujú skupinu.

Ďalším dôležitým prvkom, ktorý si zaslúži pozornosť je prelínanie aktivít. Dynamické námety by sa mali striedať s tými pomalými. Rovnako sa postupuje aj pri usporiadaní priestoru, ktoré tanečníkom zabezpečuje iné pocity. Tancovanie v pároch umožňuje tréning v zmysle dávania a brania, pričom sa pozornosť prenáša na partnera, no toto uzavretie dodáva účastníkom pocit bezpečia.

Použitá literatura

Uvádžame niektoré vydavateľské návrhy
týkajúce sa témy:

- „100 nowych gier muzycznych” Poradnik dla wychowawcy pracującego z dziećmi i młodzieżą; autor: Ger Stroms
- „Muzyka i ruch dla każdego” Materiały pomocnicze do muzycznych działań animacyjnych; autor: U. Bissinger - Ćwierz
- „Muzyczna pedagogika zabawy w pracy z grupą + CD + gra planszowa”; autor: U. Bissinger- Ćwierz
- „Folkowa Zabawa cz 1 i cz 2 + CD- integracyjne formy polskich tańców ludowych”; autor: L.M. Bzowscy
- „Tańce i zabawy dla grupy”; autor: E. Heiligenbrunner, R. Rabenstein, B. Weiser,
- „Tańce integracyjne w pracy z grupą cz 1 i cz 2”; autor: L. Gęca
- „Tańczymy razem - formy integracyjne i sceniczne wybranych tańców narodowych i regionalnych”; autor: J. Szpunar, L. Gęca

Spracovala: mgr Joanna Górna

Integračné hry a zábava založené na pedagogike zábavy

Teória

Integračné zábavy a hry predstavujú formu aktivity, ktorá účastníkom vytvára možnosť lepšieho vzájomného spoznávania sa. Obsahujú široké spektrum cvičení aktivizujúcich skupinu, ktoré pôsobia na emocionálnu oblasť účastníkov, podporujú preukazovanie pozitívnych pocitov, samostatnú aktivitu a umocňujú pocit bezpečia. Okrem toho zlepšujú komunikáciu a rozvíjajú spoluprácu v skupine a vyvolávajú rozjímanie nad vlastnými zážitkami a skúsenosťami. Prostredníctvom pohybu sa človek učí nadväzovať kontakt so svetom okolo seba. Pohyb má dôležitý význam pre rozvoj osobnosti človeka, odstraňuje svalové a emocionálne napätie, uvoľňuje. Integračné zábavy a hry predstavujú dokonalú príležitosť k prebudeniu citlivosti, tolerance a prívetivosti u účastníkov a takisto dávajú možnosť rozvíjať spoločenské kontakty, čo môže v budúcnosti

prispieť ku generácii múdrych, otvorených a empatických ľudí. Zábava a hry učia ako sa správať, učia spoločensky schválené postoje, prinášajú radosť, umožňujú uspokojiť zvedavosť a pomáhajú pri budovaní adekvátneho sebahodnotenia. Integračné zábavy a hry predstavujú zbor tradičných, terapeutických cvičení, ktoré spĺňajú stanovené princípy. Konkrétne zaručujú dobrovoľnú účasť, berú na vedomie všetky úrovne komunikácie, rozvíjajú pozitívny zážitok ako hodnotu, vyhýbajú sa rivalite a využívajú rôzne výrazové prostriedky. Vďaka tomu slúžia k zvyšovaniu motivácie k podnikaniu činnosti v skupine, ktorá sa skladá z rôznych osobností, ľudí majúcich rôzne skúsenosti, preferencie a možnosti. Vytvárajú príležitosť ku kontaktu účastníkov prostredníctvom telesných pocitov, tanca, pohybu, spevu, debaty. Okrem toho podporujú spoločné odkrývanie a prežívanie zábavy, zapojenie mysle a prechod z pozície pasívneho pozorovateľa k aktívnemu účastníkovi zábavy.

Integračné zábavy a hry podporujú nadväzovanie kontaktu so skupinou a vytváranie pozitívnych vzťahov. Prostredníctvom návrhov rôznych foriem hier a zábavy a spôsobov ich vykonania sa účastníkov vytvára priestor na tvorivú činnosť, čo

umožňuje prežiť uspokojenie a radosť. Integrované hry a zábavy predstavujú mimoriadne atraktívnu formu organizácie voľného času, pretože zohľadňujú prirodzenú potrebu každého človeka, ktorou je zábava. Najväčšie emócie vyvolávajú u účastníkov, mladších ako aj starších, hry s farebnými šatkami, ktoré predstavujú tajomný prvok, pričom povzbudzujú predstavivosť a uvoľnenie pozitívnych emócií.

Sledovaním účastníkov počas hier a zábavy je možné vidieť ich obrovské odhodlanie pri vykonávaní aktivít v skupine. Plachí, uzavretí ľudia prirodzene „vstupujú do skupiny“, samostatne vykonávajú aktivitu, vedome sa zapájajú do zvolenej aktivity. Počas zábavy sa väčšia koncentrácia sústredí na úlohu než na seba, čo podporuje spontánnosť. Okrem toho je to skvelý spôsob pre vzájomné spoznávanie sa, integráciu skupiny a budovanie pozitívnych vzťahov. Výhody integračnej zábavy a hier

realizovanej v praxi každodenného života vplývajú nielen na kvalitu vykonávanej práce, ale prinášajú tiež veľké uspokojenie účastníkom a vedúcim. Predstavujú teda spôsob aktívneho a zdravého trávenia voľného času, efektívnej činnosti a získania potenciálu možností, ktorý je ukrytý v každom účastníkovi zábavy.

Spracovala: mgr Joanna Górna

Bibliografia:

- Zaorska Z. „Pedagogika zabawy - metodyka pracy z grupą” [W:] *Kropka* Nr 1/1982
- Lewińska T. „Zabawki najstarsze” [W:] *Wychowanie w Przedszkolu* nr 7 / 1997
- Hurlock E. „Rozwój dziecka”, PWN, Warszawa 1980
- Żebrowska M. (red.) „Psychologia rozwojowa dzieci i młodzieży”, WSiP, Warszawa 1996
- Kędzior - Niczyporuk E. „Wprowadzenie do pedagogiki zabawy”, Wydawnictwo KLANZA, Lublin 1998
- Wimmer A. „Pedagogika zabawy - wyzwianie aktywności”, PSPZ KLANZA, Lublin 1996, nr 4

Aktivita: Integračné hry a zábava založené na pedagogike zábavy

Vložit' obrázok vystihujúci aktivitu

*„Pohyb predstavuje
dvere k učeniu, otvára
brány k mechanizmu
integrácie, tela a mysle”
Paul E. Dennison*

Cieľ, zameranie

Cieľom integračných hier a zábavy, ako poukazuje názov, je integrácia účastníkov, ktorí majú niečo spolu prežiť, niečo urobiť, alebo stráviť spolu určitý čas. Slúžia rozvoju ich osobnosti prostredníctvom účasti v pozitívnych úlohách v skupine. Podporujú zlepšenie interpersonálnej komunikácie a tiež prekonávanie strachu a obáv. Umožňujú uvoľniť sa od vnútorného napätia, nepokoju, umožňujú uvoľniť nahromadené emócie. Učia spolupráci, citlivosti na iných, budujú pocit dôvery. Majú tiež vplyv na rozvíjanie porozumenia v skupine, ako aj na vytvorenie upokojujúcej atmosféry, potrebu bezpečia a akceptácie. Integračné hry a zábava vytvárajú v účastníkoch pocit zodpovednosti nielen za seba, ale aj za skupinu, v ktorej sa daný

jednotlivec nachádza, pričom dáva iný rozmer vzájomným vzťahom.

Okrem toho stimulujú pohybovú aktivitu, umožňujú budovať sebavedomie a animácia prostredníctvom pohybu vytvára príležitosť pozrieť sa na svet v úplne inom svetle. Úlohou integračných hier a zábavy je podporovanie rozvoja účastníkov, zlepšovanie interpersonálnej komunikácie a integrácia skupiny. Ohľad na individuálne schopnosti účastníkov, ich potreby a tiež rozdiely v záujmoch a skúsenostiach im môžu účinne pomôcť k dosiahnutiu harmónie a posilniť pocit spolupatričnosti ku skupine, a tým aj zodpovednosť za samotnú skupinu, ako aj za seba samého.

Cieľová skupina

Integračné hry a zábavu možno využiť pri práci s každou vekovou skupinou, takže aj s deťmi v predškolskom veku, mládežou a staršími osobami.

Vyhotovenie zmluvy

Dĺžka trvania

V závislosti od veku účastníkov by mali aktivity s využitím hier a zábavy trvať od 30 minút do 3 hodín.

Materiály, pomôcky

Hudobné podklady, animačná šatka, lopty, karty, listy paieru, pastelky, fixky.

Hry s animačnou šatkou

Popis, inštrukcia

Pred začatím vykonávania integračných hier a zábavy je potrebné dopredu naplánovať miesto ich realizácie. Je možné vykonávať ich v podstate všade: v triedach, telocvičniach, pri laviciach, či na otvorenom priestranstve. Všetko závisí od dostupnosti miesta a nápaditosti vedúceho. Je však dôležité prispôbiť povrch počtu účastníkov a charakteru aktivít.

Po vybratí miesta a pripravení nevyhnutných didaktických pomôcok možno pristúpiť k realizácii aktivít: Vedúci má na výber široké spektrum hier, konkrétne:

- aktivity uľahčujúce vstup do skupiny
- uvoľňujúce aktivity
- aktivity uľahčujúce uvedenie témy
- didaktické hry
- diskusné hry
- metódy uľahčujúce prenos spätnej väzby
- dráma
- aktivity umožňujúce sebahodnotenie
- aktivity integrujúce veľkú skupinu

Okrem toho sa počas integračných aktivít z dôvodu rozmanitosti hier a aktivít využívajú rôzne didaktické pomôcky, ktoré povzbudzujú k tvorivej činnosti. Jednu z

nich predstavuje animačná šatka, ktorá spája pohyb s vizuálnymi a dotykovými dojmami, čo dodatočne zvyšuje atraktivitu aktivít. Vedúci má na výber nasledujúce druhy aktivít:

- aktivity uľahčujúce vzájomné poznávanie a integráciu skupiny
- aktivity precvičujúce spoluprácu
- aktivity precvičujúce reflex a pozorovanie
- aktivity precvičujúce zručnosť a obratnosť
- aktivity založené na dôvere v skupinu
- aktivity prinášajúce uvoľnenie a relax
- aktivity precvičujúce manuálnu zručnosť
- aktivity precvičujúce schopnosť rozpoznávania farieb
- hry na naháňačku
- aktivity založené na odhade hry
- aktivity vyžadujúce dodatočné rekvizity
- hry pri hudbe

Je potrebné vyberať také aktivity a hry, ktoré sú prispôbené veku účastníkov, pričom treba brať do úvahy ich predispozície, preferencie a percepčné schopnosti.

Rozbor skupinového diania

Je dôležité udržiavať záujem prostredníctvom vytvárania prekvapujúcich situácií, pričom je potrebné dbať na uvoľnenie a dobrý pocit účastníkov počas stretnutí. V žiadnom prípade nekritizujte, potrebná je motivácia k aktivite prostredníctvom pozitívneho upevňovania každého prejavu aktivity. Je potrebné stimulovať reflexiu a využívať spätnú väzbu, ktorá pomáha vylepšiť a upraviť úlohy; Prospešné je

začať spoluprácu s účastníkmi od vytvorenia tzv. „zmluvy“, ktorá stanovuje zásady práce v skupine. Všetky úlohy vychádzajú zo zásady dobrovoľnosti, a preto nenúťte k účasti na aktivitách a hrách. Počas aktivít je tiež dôležité dbať na vytvorenie a udržanie láskavej atmosféry, otvorenosti, akceptácie a vzájomnej úcty;

Použitá literatúra

Publikačné návrhy týkajúce sa aktivít a hier s využitím pedagogiky zábavy:

- „100 gier ruchowych” Poradnik dla wychowawcy pracującego z dziećmi i młodzieżą. Autor: Huberta Wiertsema
- „100 nowych gier muzycznych” Poradnik dla wychowawcy pracującego z dziećmi i młodzieżą. Autor: Ger Stoms
- „Dodać życia do lat” Materiały metodyczne ułatwiające organizację różnych form aktywności. Autor: Zofia Zaorska
- „Zabawy z chustą” pod red. Anny Wasilak
- „Jak Dawid tańczyć chce” Tańce integracyjne oparte na fabule biblijnej. Autor: Izabela Wójcik, Justyna Wójcik
- „Muzyka i ruch dla każdego” Materiały pomocnicze do muzycznych działań animacyjnych. Autor: U. Bissinger-Ćwierz
- „Quizy muzyczne” autor: U. Bissinger-Ćwierz
- „Muzyczna pedagogika zabawy w pracy z grupą + CD + gra planszowa” autor: U. Bissinger-Ćwierz
- „Folkowa Zabawa cz 1 i cz 2 + CD- integracyjne formy polskich tańców ludowych” autor: L.M. Bzowsky
- „Tańce i zabawy dla grupy” autor: E. Heiligenbrunner, R. Rabenstein, B. Weiser,
- „Tańce integracyjne w pracy z grupą cz 1 i cz 2” autor L. Gęca
- „Tańczymy razem- formy integracyjne i sceniczne wybranych tańców narodowych i regionalnych” autor: J. Szpunar, L. Gęca
- „Mamo, tato bawmy się- gry i zabawy dla rodziców i dzieci od 3 do 7 lat” autor I. Kalinowska, A. Sorsa
- Czasopisma: „Klanza w zabawie i edukacji dzieci” „Grupa i zabawa” „Klanza w czasie wolnym”

Spracowała: mgr Joanna Górna

Vybrané umelecko-technické metódy, ktoré precvičujú kreativnosť, zlepšujú koncentráciu a ukladňujú

Výtvarná tvorivosť dieťaťa

Používanie rôznych výtvarných techník pri práci s deťmi pôsobí na zvýšenie záujmu o výtvarné umenie, podnecuje k tvorivej činnosti, expresii. Každá umelecká technika má špecifické vlastnosti a od dieťaťa si vyžaduje zodpovedajúce schopnosti a zručnosti. Vo všeobecnosti môžeme usúdiť, že umelecká tvorivosť dieťaťa má veľký vplyv na jeho osobnosť a rozvíja:

- citlivosť,
- rozvíja zmysel pre pozorovanie,
- precvičuje pamäť a pozornosť,
- stimuluje predstavivosť a fantáziu,
- zvyšuje vnímavosť,
- precvičuje koncentráciu a vytrvalosť,
- a dodáva pocit sebadôvery.

Niektoré výtvarné techniky sú využívané a všeobecne známe,

niektoré sa zas používajú menej a sú trochu zabudnuté. V tomto príspevku by sme radi priblížili techniku mandaly a maľovanie 10 prstami.

Mandala

Mandala - umelecký motív vyskytujúci sa najmä v umení budhizmu, kde je jeho tvorenie považované za spôsob meditácie. Ide o geometrický diagram, základný tvar mandaly pozostáva z kruhu a štvorcov vpísanými do neho.

Mandaly sa často využívajú pri vzdelávaní. Práca s nimi má veľmi pozitívny vplyv na vzdelávanie žiakov už od útleho veku, stimuluje a rozvíja tvorivé myslenie. Techniku mandaly možno využiť v školských družinách, na hodinách výtvarnej výchovy, umenia, počas aktivít rôzneho druhu - ako úvodnú fázu, ktorá ukludňuje a zlepšuje koncentráciu. Učitelia matematiky ju využívajú pri vysvetľovaní princípov symetrie. Nemožno opomenúť ani jeho dekoratívnu funkciu. Pri tvorivej práci sa okrem pier a pasteliek využíva aj plastelína, ryža, výstrižky z novín, farebný papier a farby. Treba mať na pamäti, že práca s mandalou musí prebiehať v tichosti a sústredení, možno pustiť pokojnú, alebo nejakú

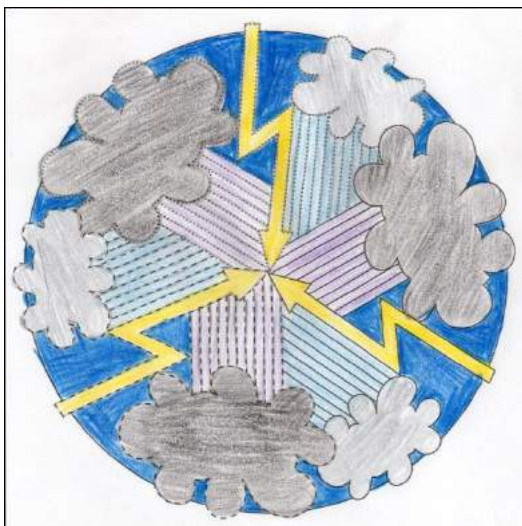
Maľovanie desiatimi prstami

Výhody metody:

- stimuluje aktivitu dieťaťa,
- rozvíja pozitívne vlastnosti: vieru vo vlastné sily a možnosti, smelosť a odvahu pri prekonávaní ťažkostí, koncentráciu mysle, vyjadrovanie emócií (aj negatívnych) spoločensky prijateľným spôsobom, dôveru v ľudí, nové veci a situácie,
- v podstate tu nie sú žiadne obmedzenia pohybu.

"Umenie je kúskom reality videnej
temperamentom umelca"

Aktivita: Mandale

„Hovorí sa, že je nemožné dosiahnuť osvietenie, pociťovanie radosti a spokojnosti, ak nepoznáte samého seba a obvyklé spôsoby svojho správania ”.

Cieľ, zameranie

- podporuje a rozvíja tvorivé myslenie,
- je výborným nástrojom k poznávaniu seba samého,
- aktivuje predstavivosť,
- uspokojuje a ukludňuje aj psychicky a pohybovo hyperaktívne deti, uľahčuje koncentráciu, vedie k vytrvalosti a dôslednosti v činnostiach, podporuje vnútornú integráciu,
- podporuje rast aktivity nespokojných, pasívnych detí, prostredníctvom radosti z tvorenia sa otvárajú, stávajú sa odvážnejšie a komunikatívnejšie vo vzťahu k rovesníkom,
- špecifická atmosféra, ktorá sa vytvára počas maľovania uvoľňuje napätie, nepokoj a agresivitu medzi deťmi,
- umožňuje spoznať výtvarné zručnosti žiaka,
- učí manuálne zručnosti a techniky kreslenia,
- precvičuje motoriku rúk najmladších žiakov,
- učí ako vyberať farby, tvary, typ čiarky,
- umožňuje vytvoriť vlastný štýl.

Cieľová skupina

Mandale nemá žiadne vekové obmedzenia. Od 2. do 100 rokov.

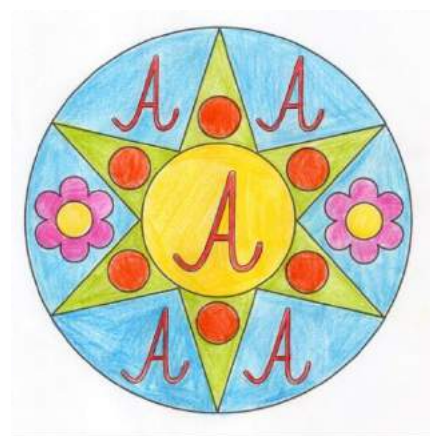
Dĺžka trvania

Mandale na vyfarbovanie 10-15 min, samostatne tvorené cca 45 min. Tradičné sypané pieskom niekoľko dní.

Materiály, pomôcky

Pri tvorivej práci sa okrem pier a pasteliek využíva aj plastelína, ryža, výstrižky z novín, farebný papier a farby. Niektorí žiaci aj vyšívajú a vyrezávajú.

Popis, inštrukcia

1. Príprava kruhu - môže to byť kruh nakreslený na papieri, alebo papierový tanierik.
2. V závislosti od techniky vykonania je potrebné pripraviť vhodný podklad, alebo prvky.
3. Ukázanie symetrickej osi mladším deťom na hotových, nakreslených čiarach, staršie deti kreslia samé.
4. Vytvorenie mandaly podľa nápadu dieťaťa.
5. Výstava a diskusia o prácach, rozhovor na tému pocitov počas ich vytvárania.

Rozbor skupinového diania

Techniku mandaly možno využiť v školských družinách, na hodinách výtvarnej výchovy, umenia, počas aktivít rôzneho druhu - ako úvodnú fázu, ktorá ukludňuje a zlepšuje koncentráciu. Možno ju využiť pri vysvetľovaní princípov symetrie. Má dekoratívnu funkciu.

Použitá literatúra

Co to jest mandala? Mandala w edukacji - <http://mandale.info>

Mandala - pl.wikipedia.org

Małasiewicz A. *Mandale kaligraficzne. Książeczka do kolorowania dla uczniów klas 0-III.*

Małasiewicz A. *Mandale wiosna, lato, jesień, zima. Książeczka do kolorowania dla uczniów klas 0-III.*

Spracovala: mgr Izabela Kubik

Aktivita:Maľovanie desiatimi prstami

*„Skutočné umenie
je to, ktoré vzniká
z potreby tvoriť.“
Albert Einstein*

Cieľ, zameranie

Diagnóza, terapia - správania sa detí. Obrátenie pozornosti na spôsob nabrania farby /prsty, celá ruka/, reakciu na ponorenie ruky do misky s farbou, postupnosť použitia farieb, smeru línií počas maľovania, plynulosti, spojitosti, rozsahu línií, spôsobu zaplňovania plochy, mimických reakcií, prestávky pri práci, času trvania maľovania od momentu začatia aktivity, vecný a emocionálny obsah výtvoru, spôsob ukončenia maľovania, obsah poviedky na tému výtvoru. Pri analízovaní správania sa detí je dôležité upriamiť pozornosť na nečakané prudké emocionálne reakcie, prvky pohybu: plieskanie, natieranie, vytváranie koľají, prevládajúci smer

farebných pásov, vzťah k farbe (postupnosť použitia, ktorú farbu dieťa používa najčastejšie), reakcie na farbu na papieri, upravovanie už použitej farby, ktorou rukou dieťa maľuje viac. Maľovanie desiatimi prstami predstavuje diagnosticko-terapeutickú metódu, pretože pri jej využívaní, rovnako ako aj pri iných projekčných technikách, nemožno oddeliť diagnostické prvky od terapeutického pôsobenia spojeného s výtvarným dielom a možnosťou tvorivého uvoľňovania emocionálneho napätia dieťaťa.

Cieľová skupina

Metódu možno využívať od 2. roku života, maľovanie 10. prstami je prospešné ako pre malé deti, tak aj pre dospelých.

Dĺžka trvania

Jedno sedenie trvá (v závislosti od veku a úrovne vývoju detí) od 2. do 40 minút, v priemere cca 20 - 30 minút.

Materiály, pomôcky

Na túto aktivitu je potrebný dlhý bal baliaceho papiera. Pripravíme si farby: žltú, dialovú, bielu, čiernu, červenú, modrú, zelenú, hnedú. Stôl musí byť dostupný z každej strany, jeho výška musí byť pre dieťa primeraná. Povrch stola má byť širší než veľkosť papiera. Na stole vedľa papiera sú v polkruhu uložené misky s farbami. Farby ukladáme vždy v tom istom poradí: čierna, červená, fialová, biela, žltá, modrá, hnedá.

Dodatočne pripravíme zásterky, nádoby s vodou, uterák.

Popis, inštrukcia

Necháme deti, aby si sami uložili papier (zvisle, alebo vodorovne) a následne ho prichítame pripínaczkami. Ak deti prejavujú strach z dotknutia sa farby, alebo zašpinenia sa, urobíme jednu čmuhu a posmeľujeme ich, aby to tiež vyskúšali. Poprosíme staršie deti, aby povedali

nejaký príbeh na maľovanú tému. Po ukončení maľovania pripneme výtvor v prítomnosti detí na tabuľu visiacu na stene. Pre deti to predstavuje veľmi hodnotné vyjadrenie uznania ich práce.

Rozbor skupinového diania

Inštrukcia je nasledovná: „V týchto miskách je farba, nebudeme používať štetce, máme predsa 10 prstov, 5 na jednej ruke a 5 na druhej - budeme maľovať prstami. Desat' prstov je viac ako jeden štetec. Môžete maľovať čo len chcete. Dajte vedieť, keď bude obraz hotový.”

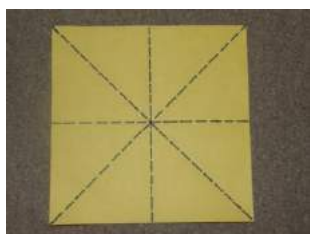
Použitá literatúra

Kaja B. *Zarys terapii dziecka.*
Kondracka E. *Malowanie dziesięcioma palcami jako metoda terapeutyczno - diagnostyczna.* Článok - internetová stránka.

Spracovala: mgr Izabela Kubik

Aktivita: Origami

Obr. 1

Obr. 2

Obr. 3

Obr. 4

Obr. 5

Obr. 6

Obr. 7

Obr. 8

Obr. 9

Cieľ, zameranie

Výtvarná technika realizovaná skladaním a prekladaním papiera.

Podporuje myslenie, trpezlivosť, rozvíja jemnú motoriku, vyžaduje presnosť a precíznosť v skladaní

Cieľová skupina

Žiaci od 10 do 15 rokov.

Popis, inštrukcia

1. Vychádzame zo štvorca, v ktorom sme si pripravili obvyklé hrany preložením osí súmerností a uhlopriečok (Obr.1).
2. Strany preložíme ku stredu (Obr. 2).
3. Vychádzame z Obr.2. Vrchol(špic)V1 preložíme smerom nahor. Vrchol (špic) V2 preložíme smerom nadol. Zložíme, vytvoríme akoby loďku (Obr. 3).
4. V3 a V4 preložíme ako v bode 3. (Obr. 4)
5. Prichádza ťažký krok. Vrchol V1 preložíme na vrchnú stranu podľa vzniknutej hrany. To isté urobíme s V2, V3, V4. Vzniknú 4 menšie štvorce.

Rozbor skupinového diania

Vyhodnotenie a diskusiu so žiakmi o pocitoch pri tvorbe origami je dobré urobiť v kruhu.

Príklady otázok:

- Ako sa ti páčila aktivita „Origami“ ?
- Aké pocity si mal pri skladaní origami?

Materiály, pomôcky

Farebný papier, nožnice, lepidlo

Dĺžka trvania

45 minút

- Každý je rozdelený na trojuholníky (Obr.5).
6. Každý trojuholník malého štvorca preložíme od stredu k diagonále. Vzniknú malé trojuholníky (Obr.6).
 7. Malé trojuholníky roztvoríme, preložíme podľa hrany. Vzniknú čiapočky (Obr. 7).
 8. Z iného farebného papiera si vystrihneme malú ozdobu (koliesko, srdiečko,...), ktorú nalepíme do stredu. Vrcholy štvorca preložíme do vnútra (Obr. 8).
 9. 6 kusov origamov poukladáme do siete kocky. Zlepíme ich z vnútornej strany. Vytvoríme finálny výrobok (Obr. 9).

- Kde využiješ to, čo si sa naučil na dnešnej hodine?
- Ktorý krok pri skladaní bol pre teba najľahší?
- Ktorý krok pri skladaní bol pre teba najťažší?

Spracovala: Mgr. Anna Vorčáková

Aktivita: Pieskové obrázky

Cieľ, zameranie

Tvorivá a vyučovacia hra, výtvarná technika. Podporuje myslenie, zručnosť a kreativitu.

Materiály, pomôcky

Farebné piesky, akrylátový lak, samolepiaca sololitová doska 16x25cm, zalamovací nožík, štetec.

Cieľová skupina

Žiaci od 10 do 15 rokov.

Dĺžka trvania

1 hodina

Popis, inštrukcia

Využijeme svoju fantáziu, alebo šablónu a na povrch samolepiacej dosky nakreslíme motív, ktorý po kúskoch citlivo vyrežeme zalamovacím nožíkom. Následne odlepíme a zasypeme pieskom. Odporúčame začať tmavšími odtieňmi, aby sme si nezafarbili tie svetlejšie. Kompletne vysypaný obrázok jemne prelakujeme a necháme zaschnúť vo vodorovnej polohe.

Rozbor skupinového diania

Ako sa dokázali jednotliví účastníci vnútorne uvoľniť?

Kto dokázal byť spontánny?

Čo bolo prekvapujúce a pozoruhodné?

Čo vás pri tvorbe obrázka napadlo?

Prečo ste si vybrali obrázok, ktorý ste vytvorili?

Použitá literatúra

Literatúra:

Potrebný materiál si môžete zakúpiť u výrobcu: OKKAS-SK, s.r.o., Slovenská republika.

Spracovala: Mgr. Anna Vorčáková

Úžitkové umenie a ručné práce

Ručné práce predstavujú aktivity, ktorá môžu byť spôsobom uvoľnenia stresu, alebo spôsobom trávenia voľného času. Zábava, vášeň, ktoré sprevádzajú vytváranie niečoho jedinečného. Na začatie stačí trpezlivosť, trochu chuti a štipka manuálnych zručností.

Úžitkové umenie, nazývané aj účelové umenie charakterizujú vlastnoručne vyrobené predmety určené na každodenné použitie.

Obidve tieto techniky majú veľké využitie vo vzdelávaní. Umožňujú kontakt s prírodnými materiálmi, oboznámenie sa s ľudovým umením a tiež ukazujú spôsoby využitia surovín. Sú to jednoducho nápady na vytvorenie si niečoho vlastnými rukami, pre seba, pre iných.

Výroba papierových ozdôb

Výroba papierových ozdôb predstavuje ľudové umenie, ktoré sa datuje do obdobia, keď ľudia zatúžili dekorovať svoje domy a posvätné miesta. Počas dlhých zimných večerov sa gazdinky stretávali a vytvárali rôzne papierové kvety, ktorými si zdobili príbytky. Toto zdobenie spôsobovalo, že goralské izby boli zaplnené radosťou a farbami. Hlavnou inšpiráciou bola príroda, z ktorej goralky čerpali veľa nápadov. Toto umenie je veľmi populárne v hornatých oblastiach, hlavne v oblastiach Beskýd a Tatier.

V druhej polovici XX. storočia, zmeny vlastností obydľí a

vplyv módy, spôsobili zánik tejto tradície zdobenia. Vďaka starostlivosti rôznych inštitúcií, výstav, súťaží, atď. pretrvalo papierové zdobenie až dodnes.

V dnešnej dobe existuje mnoho aktivít, dielní a školení, ktoré sú organizované rôznymi inštitúciami. Tu si môže každý rozvíjať svoje manuálne zručnosti a vedomosti na tému ľudového umenia.

Prútie

Pletenie z prútia predstavuje veľmi bohatú oblasť ľudovej tvorivosti, ktorá si nevyžaduje žiadne špeciálne náradie ani vysoké finančné náklady. Na pletenie sa používa prútie, slama, korene stromov. Najpopulárnejším pletenárskym materiálom je prútie - halúzky rôznych druhov vrb, čerstvo zosekaných, alebo špeciálne spracovaných - olúpaných.

V každodennom živote každý z nás využíva pletené predmety, okrem iných koše, nádoby na ukladanie, prvky oblečenia, nábytok, pletené podložky a koberce, či dekorácie bytu a záhrady.

Spracovali:
mgr Honorata Pyclik
mgr Izabela Kubik

Aktivita: Ozdobné kvety z papiera

Ciel', zameranie

Oboznámenie účastníkov z technikou a tradíciami papierového zdobenia, rozvíjanie manuálnych zručností a tvorivosti.

Ciel'ová skupina

Aktivity môžu byť určené pre umelcov, dospelých, ako aj deti. Kvety z papiera môže robiť každý, kto prejaví trochu ochoty a záujmu o túto oblasť ľudovej tvorivosti.

Dĺžka trvania

Aktivity môžu trvať v závislosti od účastníckej skupiny v krúžkoch - od 2. do 6. hod.

Materiály, pomôcky

K aktivitám papierového zdobenia môže byť použitý hodvábný, alebo krepový papier, z ktorého sa vyrábajú kvety. Potrebne je aj náradie a pomocný materiál, ktoré budú slúžiť k estetickému spracovaniu a dokončeniu kvetov. Vždy je potrebné mať pripravené nožnice a kvetinársky drôt, pomocou ktorého budú pripevnené kvety, listy, alebo iné malé časti.

Popis, inštrukcia

Každý vedúci musí mať pri príprave na aktivitu živú ukážku kvetu, alebo kvet vytvorený z hodvábného, alebo krepového papiera. Túto aktivitu možno vykonávať na čerstvom vzduchu, kde je možnosť pozorovať rastliny. Tento druh aktivity má prebiehať v príjemnej a kludnej atmosfére. Je potrebné podať jednotlivé

inštrukcie k obsluhu používaného náradia a pripomenúť zásady bezpečnosti. Materiály, náradie a všetky pomôcky majú byť vysokej kvality.

Rozbor skupinového diania

Pri príprave k aktivitám je dôležité myslieť na to, že ich možno vykonávať na čerstvom vzduchu, kde sa účastníci budú môcť pozrieť na rastliny v ich prirodzenom prostredí. Aktivitu je potrebné prispôbiť možnostiam, veku a veľkosti skupiny, ktorá sa aktivity zúčastňuje. Najlepšie je, aby mal každý vedúci pripravené šablóny, ktoré bude používať. Účastníci musia mať nožnice, kvetinársky drôt a iný pomocný materiál, ktorý sa bude využívať pri

vykonávaní práce. Je potrebné, aby inštruktor podrobne prebral a ukázal všetky prvky. Aktivita má prebiehať v príjemnej a srdečnej atmosfére.

Použitá literatúra

Bojrakowska-Przeniosło A. *Kwiaty i bukiety z bibuły*.

Chevalier M. *Bukiety z krepiny*.

Jabłoński A. *Kwiaty z bibuły*.

Spracovala: mgr Honorata Pyclik

Aktivita: Prútie

Cieľ, zameranie

Oboznámenie účastníkov s tým, kde a akým spôsobom sa získava materiál na pletenie košov - prútie, ako aj získanie zručností z oblasti pletenia z prútia. Tieto aktivity rozvíjajúce manuálne zručnosti, zrakovú-pohybovú koordináciu a tvorivosť sú výbornou zábavou. Pletiarska výroba podporuje všestranný rozvoj účastníkov prostredníctvom vyučovania

spoločenských schopností, akými sú: pôsobenie a spolupráca v skupine, učenie samostatnosti, práca s náradím a rôznymi druhmi materiálov.

Cieľová skupina

Pletiarske aktivity sú určené pre rôzne vekové skupiny, ako pre dospelých, tak aj pre deti. Plietť môže každý, kto prejaví trochu ochoty a záujmu o pletenie z prútia.

Dĺžka trvania

Aktivity môžu trvať v závislosti od veku a zručností účastníckej skupiny od 2. do 8. hod.

Materiály, pomôcky

Počas aktivity sa využívajú také náradia ako sú: sekáčik, rezák, šidlo a materiál na pletenie - prírodný: prútie, tráva, lístie, kvety a tiež rôzne šnúrky, stužky a korálky.

Rozbor skupinového diania

Každý vedúci pletiarkej aktivity musí mať na pamäti, že aktivita takéhoto druhu musí prebiehať v príjemnej a pokojnej atmosfére. Početnosť skupiny je potrebné prispôbiť veku účastníkov. Pred začatím aktivity je potrebné udeliť jednotlivé inštrukcie obsluhy používaného náradia a zásady bezpečnosti. Pletiarsky materiál pripravený na aktivitu musí mať vysokú kvalitu.

Použitá literatúra

„Plecionkarskim szlakiem Wisły“- red.
Paulina Adamska-Malesza, Cieszyn 2009
Film instruktażowy „Pleć to sam” -
Stowarzyszenie Serfenta, Cieszyn 2011

Spracovala: mgr Honorata Pyclik

Aktivita: Papierový košík

Cieľ, zameranie

- Cieľom aktivity je rozvíjať u žiakov jemnú motoriku.
- Rozvíjať environmentálne cítenie u žiakov a spôsoby separovania.
- Rozvíjať estetické cítenie u žiakov so špeciálnymi výchovno - vzdelávacími potrebami.
- Pri práci v dvojiciach rozvíjame spoluprácu , komunikáciu.

Cieľová skupina

Žiaci 5. - 9. ročníka ZŠ

Dĺžka trvania

Aktivita trvá v rozmedzí od 45 - 135 minút (1 - 3 vyučovacie hodiny)

Materiály, pomôcky

- Po vzájomnej dohode so žiakom si dohodneme, aký materiál budeme potrebovať.
- Postupne zbierame papier približne týždeň.
 - o Papier
 - o Nožnice
 - o Štetec
 - o Lepidlo
 - o Kartónový papier
 - o Kramličkovač
 - o Temperové farby

*„Bez práce
nie sú koláče“.*
Ľudové porekadlo.

Popis, inštrukcia

1. Na výrobu košíka je v prvom rade potrebné vyrobiť papierové rolky.
2. Papier namotáme na špajdľu. Začneme od jedného vrcholu a natáčame k protiahlému vrcholu.
3. Takto narobené rúrky si rozložíme dookola na kartónový papier a pevne každú pripneme kramličkami.
4. Na vrch prilepíme taký istý rozmer kartónového papiera a necháme poriadne zaschnúť. Potom začneme pliesť do tvaru košíka.
5. Hotový košík nakoniec natrieme temperovou farbou vlastného výberu a zafixujeme celý výrobok lakom.

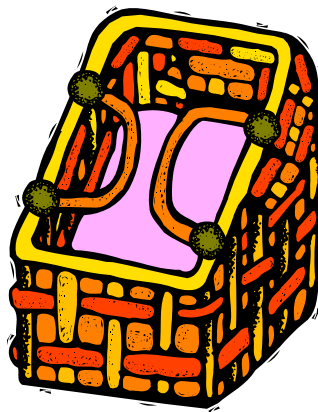
Rozbor skupinového diania

- Ako ste sa cítili pri práci?
- Ako sa vám spolupracovalo? (ak je práca v dvojiciach)
- Čo bolo pre vás zložité?
- Poznáte niekoho kto pletie košíky?
- Žiak alebo žiaci pracujú podľa pokynom učiteľa vo dvojiciach alebo samostatne.
- Pri pletení je potrebná dobrá manipulácia a zakladanie jednotlivých rúrok do požadovaného tvaru.
- Rozvíjame tak u žiakov jemnú motoriku a koordináciu pohybov rúk. Pri práci vo dvojici je tiež dôležitá vzájomná komunikácia a spoločná práca rúk.

Použitá literatúra

<http://www.mimibazar.sk/navod.php?id=194>

Spracovala: Bc.Chutniakova Daniela

Aktivita: Korálky z papiera

ZDROJ : <http://www.dobrenapady.info/papierove-koraliky-r58.htm>

ZDROJ: <http://www.sashe.sk/natalyss/detail/papierove-koraliky-hnede>

Ciel', zameranie

Rozvíjanie zručnosti pri práci s odpadovým materiálom.

Využitie odpadového materiálu na výrobu úžitkového predmetu - náhrdelníka, náramkov.

Cieľová skupina

Žiaci od 10. rokov

Materiály, pomôcky

- Noviny
- Nožnice
- Tekuté lepidlo
- Pravítko
- Ceruzku
- Špagle
- Špagátik, hrubšiu nit', prípadne silon

Dĺžka trvania

1,5 hodiny

Popis, inštrukcia

1. Na noviny si narysujeme rovnoramenné trojuholníky zo základňou asi 3 cm.
2. Vystrihneme ich.
3. Obtočíme trojuholníky okolo špagle - obťáčame smerom od základne k vrcholu.

4. Koniec - vrchol trojuholníka potrieme lepidlom. Vytvorí sa nám papierový korálik tvaru elipsoidu.
5. Necháme korálik niekoľko minút vyschnúť
6. Zložíme ho zo špagdle.
7. Nakoniec koráliky navlečieme na špagát, nit' alebo silon.

Rozbor skupinového diania

Ako sa vám pracovalo?

Zaujala vás aktivita?

Čo ste pocítovali pri práci s papierom?

Výroba papierových korálikov nie je náročná, zvládne ju aj menej zručný účastník aktivity.

Žiaci pracujú podľa pokynov učiteľa.

Použitá literatúra

<http://www.dobrenapady.info/papierove-koralky-r58.htm>

Spracovala: Mgr. Viludová Andrea

Aktivita: Servítková technika

Cieľ, zameranie

Rozvíjanie estetického cítenia, tvorivosti a fantázie.

Rozvíjanie zručnosti pri práci s odpadovým a výtvarným materiálom.

Využitie odpadového materiálu na výrobu darčkového predmetu - darčkovej tašky, dózy na čaj, kávu a pod.

Cieľová skupina

Žiaci od 10. rokov

Dĺžka trvania

2 hodiny

Materiály, pomôcky

- Slovakryl
- Pamlak
- Servítky
- Anilínové farby
- Nožnice
- Štetec
- Dierkovačka
- Šnúrky
- Krabice z mlieka a džúsu, plechovice a pod.

Popis, inštrukcia

1. Pripravíme si odpadový materiál - z krabice, alebo plechovice stiahneme vrhnú fóliu. Plechovice umyjeme, aby sme odstránili nečistoty - zvyšky lepu, prípadne masné škvrny.
2. Krabice alebo plechovice natrieme bielym slovakrylom; počkáme kým zaschne.
3. Zo servítky si vystrihneme alebo vytrhneme zvolený motív.
4. Natretú a vyschnutú krabicu alebo plechovicu pretrieme na mieste, na ktoré chceme priložiť obrázok, pamlakom.
5. Priložíme obrázok a prelakujeme ho. Štetcom opatrne, aby sa servítka nepotrhalo, povytlačíme vzduchové bubliny. Postupujeme od stredu obrázka ku okraju.
6. Keď je servítka prelakovaná a uschnutá, dotieňujeme okolie motívu anilínovými farbami.
7. Do krabice urobíme dierky
8. Navlečíme šnúrky

Rozbor skupinového diania

Ako sa vám práca páčila?

Čím vás zaujal motív servítky?

Komu by ste tašku darovali?

Aké pocity ste mali pri tvorení tašky?

Servítková technika je pomerne jednoduchá, finančne nie až taká náročná a veľmi efektná - aj menej zručnému, prípadne neskúsenému účastníkovi

aktivity sa podarí vyrobiť pekný predmet, resp. darček a zažiť tak úspech.

Žiaci pracujú podľa pokynov učiteľa.

Použitá literatúra

<http://www.artmama.sk/tvorime-s-detmi-pre-deti/dozy-servitkova-technika>

Spracovala: Mgr. Viludová Andrea

Názov: **Námety ako podporiť a rozvíjať detskú osobnosť**
– výsledky cezhraničnej spolupráce SR a PL

Manuál pre prácu pedagógov

Výstup projektu WTSL.02.03.00-82.281/10

„Spoločne hľadáme spôsoby na zdravý, aktívny a tvorivý život mimo počítačovej siete“

Autori: PhDr. Jana Tholtová, PaedDr. Marcela Skočíková PhD.,
Mgr. Stanislaw Kubik, Mgr. Izabela Kubik,
Kolektív pedagógov Základnej školy s materskou školou Rabčická 410 Rabča
Kolektív pedagógov Zespólu Szkolno Przedszkolnego Nr 2 im. *Orla Białego* w Żywcu,

Text neprešiel jazykovou úpravou

Vydalo: Informačné centrum mladých Orava,
Trojičné námestie 191, 027 44 Tvrdošín

Vydanie prvé. Rok vydania 2011

Náklad: 250 ks

ISBN 978 - 80 – 89511 – 01 – 3

EAN 9788089511013